

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY WIJEWO**

OPRACOWANY PRZEZ

„EKOMAL”

Biuro Usług Ekologicznych

Andrzej Malatyński

64-140 Włoszakowice, ul. Zalesie 11 c

Zatwierdził:

Wijewo, 2006 rok

Spis treści

I. Wstęp.....	5
1. Podstawa opracowania	5
2. Wprowadzenie.....	5
3. Charakterystyka gminy.....	8
3.1 Położenie	8
3.2 Demografia	9
3.3 Osadnictwo i infrastruktura	9
3.3.1 Osadnictwo	9
3.3.2 Infrastruktura	10
3.4 Gospodarka	10
3.5 Turystyka i rekreacja	11
II. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA	13
1. Środowisko przyrodnicze	13
1.1 Przyroda	13
1.1.1 Cele i formy ochrony przyrody	13
1.1.2 Parki krajobrazowe	13
1.1.3 Obszary chronionego krajobrazu.....	14
1.1.4 Obszary Natura 2000	15
1.1.5 Pomniki przyrody	15
1.1.6 Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	16
1.2. Lasy	17
1.2.1 Lasy państwowe	17
1.2.2 Lasy niepaństwowe	17
2. Powierzchnia ziemi	18
2.1 Położenie i rzeźba terenu	18
2.2. Gleba	18
2.2.1 Struktura użytkowania gruntów i rolnicza przydatność gleb	18
2.2.2 Jakość gleb.....	20
3. Geologia, surowce mineralne	22
3.1. Budowa geologiczna	22
3.1.1 Osady trzeciorzędu	22
3.1.2 Utwory czwartorzędowe.....	22
3.2. Surowce mineralne	23
3.2.1 Kopalnie czynne	23
3.2.2 Kopalnie nieczynne i wyeksploatowane.....	23
3.2.3 Obszary perspektywiczne	24
4. Wody	24
4.1. Wody powierzchniowe.....	24
4.1.1 Charakterystyka ogólna	24
4.1.2 Jakość wód powierzchniowych	25
4.2 Wody podziemne	26
4.2.1 Charakterystyka ogólna	26

4.2.2 Jakość wód podziemnych	28
4.3 Zagrożenie powodziowe	29
4.4. Gospodarka wodno-ściekowa	29
4.4.1. Zaopatrzenie w wodę.....	29
4.4.2. Gospodarka ściekowa.....	32
5. Powietrze atmosferyczne	33
5.1. Warunki klimatyczne	33
5.2 Ocena stanu powietrza atmosferycznego	34
5.2.1 Emisja przemysłowa.....	34
5.2.2 Emisja komunikacyjna	35
5.2.3 Emisja niska.....	35
6. Hałas.....	35
6.1. Hałas przemysłowy.....	35
6.2. Hałas komunikacyjny	35
6.3. Hałas komunalny	36
7. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące	36
7.1. Charakterystyka	36
8. Gospodarka odpadami	36
9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	37
9.1. Charakterystyka	37
9.2 Potencjalne zagrożenia występujące na terenie gminy.....	37
III. POLITYKA EKOLOGICZNA I KIERUNKI DZIAŁAŃ NA LATA 2006 – 2009 oraz perspektywicznie do roku 2015.....	38
1. Zasady i kierunki polityki ekologicznej	38
2. Gospodarka	39
2.1 Wprowadzenie	39
2.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015.....	39
2.2.1 Cele ekologiczne.....	39
2.2.2 Kierunki działań minimalizujących zagrożenia:	40
2. Rolnictwo	40
2.1. Wprowadzenie	40
2.2. Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku	40
2.2. Cele ekologiczne:.....	40
2.2.2 Kierunki działań	41
3. Turystyka i rekreacja	42
3.1 Stan wyjściowy	42
3.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku	42
3.2.1 Cel podstawowy	42
3.2.2 Kierunki działań	42
4. Ochrona przyrody i krajobrazu	43
4.1 Wprowadzenie	43
4.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do roku 2015	43
4.2.1 Cele ekologiczne.....	43
4.2.2 Kierunki działań	44
5. Ochrona powierzchni ziemi	44
5.1. Wprowadzenie	44

5.2 <i>Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	45
5.2.1 Cele ekologiczne.....	45
5.2.2 Kierunki działań	45
6. Ochrona kopalni	45
6.1 <i>Wprowadzenie</i>	45
6.2 <i>Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	46
6.2.1 Cele ekologiczne.....	46
6.2.2 Kierunki działań	46
7. Ochrona wód powierzchniowych	47
7.1 <i>Wprowadzenie</i>	47
7.2 <i>Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	47
7.2.1 Cele ekologiczne.....	47
7.2.2 Kierunki działań	48
8. Ochrona wód podziemnych	48
8.1. <i>Wprowadzenie</i>	48
8.2 <i>Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	48
8.2.1 Cele ekologiczne.....	48
8.2.2 Kierunki działań	49
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią	49
10. Gospodarka odpadami	49
11. Ochrona powietrza atmosferycznego	49
11.1 <i>Wprowadzenie</i>	49
11.2. <i>Cel ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	50
11.2.1 Cele ekologiczne.....	50
11.2.2 Kierunki działań	50
12. Wykorzystanie energii odnawialnej	50
12.1 <i>Wprowadzenie</i>	50
12.2 <i>Cel średnioterminowy i kierunki działań do 2015 roku</i>	51
12.2.1 Cele ekologiczne i kierunki działań do roku 2015	51
12.2.2 Kierunki działań	51
13. Hałas	51
13.1 <i>Wprowadzenie</i>	51
13.2 <i>Cel ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku</i>	52
13.2.1 Cele ekologiczne.....	52
13.2.2 Kierunki działań	52
14. Promieniowanie elektromagnetyczne	52
14.1 <i>Wprowadzenie</i>	52
14.1 <i>Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku</i>	52
14.1.1 Cel ekologiczny	52
14.1.2 Kierunki działań	53
15. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	53
15.1 <i>Wprowadzenie</i>	53
15.2 <i>Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku</i>	53
15.2.1 Cel ekologiczny	53
15.2.2 Kierunki działań	53
16. Edukacja ekologiczna	54

16.1 Wprowadzenie	54
16.2 Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku	54
16.2.1 Cel ekologiczny	54
16.2.2 Kierunki działań	55
17. Zarządzanie środowiskiem.....	55
17.1 Wprowadzenie	55
17.2 Podstawowe obowiązki w zarządzaniu środowiskiem	55
17.3 Cel ekologiczny do roku 2015.....	56
17.3.1 Realizacja celu	56
17.3.2 Kierunki działań	57
IV. PROGRAM ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2006-2009 I.....	58
PERSPEKTYWICZNIE DO 2015	58
1. Wprowadzenie.....	58
1.1 Zasady i cele polityki ekologicznej kraju.....	58
2. Harmonogram realizacji zadań	59
2.1. Gospodarka wodna i ochron wód	59
2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego	62
2.3. Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi	62
2.4. Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska	63
2.5. Ochrona przyrody i krajobrazu, zagospodarowanie turystyczne	63
2.6. Ochrona powierzchni ziemi	64
2.7. Ochrona i racjonalne użytkowanie surowców	64
2.8. Zarządzanie środowiskiem, edukacja ekologiczna	65
3. Uwarunkowania realizacyjne programu	66
3.1. Wprowadzenie	66
3.2. Instrumenty prawne	66
3.3. Instrumenty finansowe	66
3.4. Instrumenty społeczne	67
4. Wdrażanie i monitoring Programu	67
Materiały źródłowe	69

I. WSTĘP

1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania „Programu ochrony środowiska Gminy Wijewo” jest umowa zawarta w dniu 26 stycznia 2006 r. pomiędzy Gminą Wijewo a Biurem Usług Ekologicznych „EKOMAL” Andrzej Malatyński, Włoszakowice.

Zgodnie z art. 17, ust.1 Prawa ochrony środowiska wójt , w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminny programy ochrony środowiska. Projekty gminnych programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu.

Programy ochrony środowiska winny uwzględniać wymagania polityki ekologicznej państwa.

Polityka ekologiczna państwa określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawo-ekonomiczne i środki finansowe.

Gminne programy ochrony środowiska uchwała rada gminy. Z wykonania programów wójt gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy.

2. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 10, ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw programy zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska opracowane przez rady gmin stają się odpowiednio gminnymi programami ochrony środowiska, o których mowa w Prawie ochrony środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 1 określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
  - a) warunków ochrony środowiska,
  - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
- 2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- 3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- 4) obowiązki organów administracji,
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

Gminny program ochrony środowiska sporządzony został w oparciu o uchwaloną w dniu 8 maja 2003 r. przez Sejm Rzeczypospolitej „Politykę ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”. Realizacja polityki ekologicznej państwa opiera się przede wszystkim na zmianach modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszeniu materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności, stosowaniu najnowszych dostępnych technik, a dopiero w następnej kolejności na działaniach typowo ochronnych takich jak, np. oczyszczanie gazów i ścieków czy unieszkodliwianiu odpadów. Ponadto, polityka ekologiczna zakłada zmiany w systemie finansowania, poprzez zmniejszanie udziału opłat za korzystanie ze środowiska na rzecz opłat produktowych i depozytowych.

Podstawowe zadania polityki ekologicznej państwa

W zakresie ochrony przyrody i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych

- 1) zwiększenie obszarów chronionych do 1/3 terytorium kraju,
- 2) zwiększenie lesistości Polski z 28,5 w 2001 r. do 30% w 2020 i 33% w 2050 r,
- 3) ochrona gleb przed erozją, dewastacją i zanieczyszczeniem chemicznym oraz rekultywacja gruntów zdegradowanych,
- 4) zmniejszenie do roku 2010 zużycia wody do celów przemysłowych o 50%, surowców o 40% i energii o 60%,
- 5) eliminowanie wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe,
- 6) wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii o 3,1% do roku 2005 i aż o 7,5% w roku 2010.

W zakresie poprawy jakości środowiska:

- 1) usuwanie biogenów (azot, fosfor) w 75% w dorzeczach Odry i Wisły,
- 2) wyposażenie do roku 2015 wszystkich aglomeracji miejskich o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) od 2 do 15 tyś. mieszkańców w oczyszczalnię ścieków,
- 3) poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej,
- 4) zwiększenie odzysku odpadów przemysłowych poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat,
- 5) zmniejszenie składowania odpadów o 30% do 2006 r. i o 75% do roku 2010 w stosunku do roku 2000,
- 6) pełna kontrola zagrożeń wynikających z produkcji, obrotu i stosowania chemikaliów,
- 7) ocena ryzyka ok. 1000 obiektów stwarzających zagrożenie poważnych awarii przemysłowych,
- 8) ograniczenie do roku 2010 hałasu drogowego i przemysłowego do poziomu 55 dB w porze nocnej,
- 9) sporządzenie map akustycznych dla aglomeracji miejskich,
- 10) opracowanie i wdrożenie przepisów wykonawczych dot. ochrony przed działaniem pól elektroenergetycznych.

Ponadto, Polska zobowiązała się do wspierania działań społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu w ramach podpisanego Protokołu z Kioto, dotyczącego redukcji emisji CO₂ o 55%.

Nakłady na realizację polityki ekologicznej państwa w latach 2003-2006 i perspektywnie do 2010.

Łącznie nakłady na realizację polityki ekologicznej państwa w latach 2003-2010 wyniosą 140 mld zł, co oznacza że średniorocznie wyniosą 17,8 mld zł, w tym 17,5 mld zł rocznie na przedsięwzięcia inwestycyjne. Nakłady na lata 2003-2006 wyniosą 62 mld zł, a na lata 2007-2010 przewiduje się przeznaczyć kwotę 82 mld zł.

Nakłady na ochroną środowiska i gospodarkę wodną generowane w kraju, w połączeniu z planowanymi i możliwymi do uzyskania pomocą zagraniczną, w szczególności z funduszy pomocowych, funduszy strukturalnych i Funduszy Spójności Unii Europejskiej, będą wystarczające do sfinansowania realizacji przedsięwzięć przewidywanych w „Polityce ekologicznej państwa.

Podstawa, zakres i sposób opracowania programu ochrony środowiska

Gminny program ochrony środowiska opracowany został zgodnie z „Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2002 r.

Wytyczne te obejmują :

- 1) racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zmniejszenie materiałochłonności, energochłonności i wodochłonności, ochronę gleb, racjonalną eksploatację lasów, ochronę zasobów przyrody i kopalin),
- 2) poprawę jakości środowiska (ochrona wód, powietrza, hałas, gospodarkę odpadami, pola elektromagnetyczne, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, poważne awarie, ochronę zasobów przyrody i bioróżnorodność),
- 3) narzędzia i instrumenty realizacji programu (wzmocnienie instytucjonalne, prawo lokalne, decyzje organów samorządowych, planowanie przestrzenne, powiązania z programami wyższego szczebla, mechanizmy finansowania, dostęp do informacji i udział społeczeństwa),
- 4) harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu (termin realizacji, wielkość nakładów i źródła finansowania, jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie),
- 5) kontrolę realizacji programu (procedury kontroli, mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu).

Zgodnie z tymi wytycznymi programy gminne powinny składać się z dwóch części:

- **zadań własnych** – finansowanych w części lub w całości ze środków gminnych,
- **zadań koordynowanych** – finansowanych ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

Zadania własne objęte są pełnym zakresem informacji i zawierają opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucję odpowiedzialną, koszty, źródła finansowania.

Zadania koordynowane ujęte są stopniem szczegółowości , jaki był dostępny na terenie gminy.

Przy opracowaniu „Programu...” wykorzystano następujące podstawowe opracowania:

- Politykę ekologiczną państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010.
- Strategię rozwoju Województwa Wielkopolskiego lipiec 2002).
- Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2002-2010 lipiec 2002).
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wijewo (2002 r.).
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wijewo na lata 2004-2013.
- Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce z lat 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004.
- Program ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego (2006).

Ponadto, przy niniejszego „Programu” wykorzystano istniejące dokumenty, plany i programy regionalne i lokalne, decyzje administracyjne, przepisy prawa miejscowego, dokumenty planistyczne. Program ten jest ściśle skoordynowany z „Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Leszczyńskiego”.

3. Charakterystyka gminy

3.1 Położenie

Gmina Wijewo położona jest w powiecie leszczyńskim, w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, przy granicy z województwem lubuskim. Od północy graniczy z gminą Przemęt (powiat wolsztyński), od zachodu i południowego zachodu z gminą Sława (woj. Lubuskie), a od zachodu z gminą Włoszakowice (powiat leszczyński).

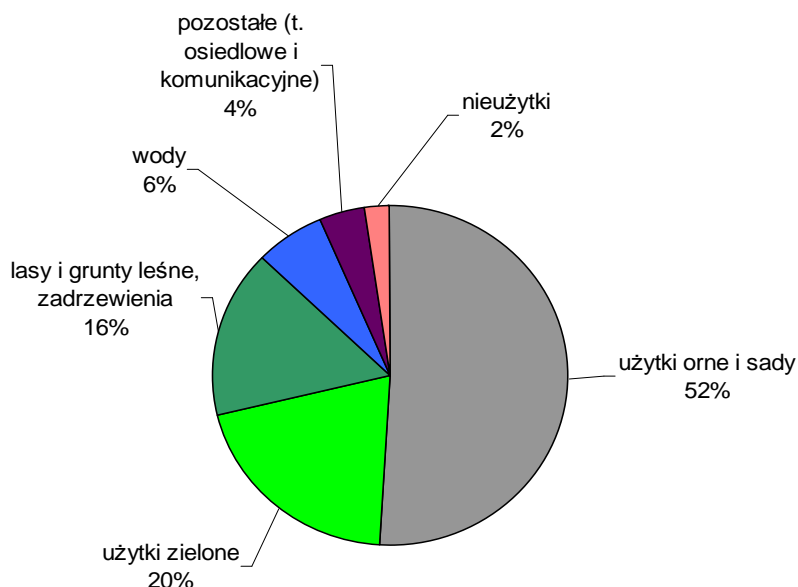
Gmina powstała na podstawie Rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 26 lipca 1982 r. (Dz.U.Nr 23, poz. 166). Jest jedną z najmniejszych gmin Wielkopolski.

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Dominują użytki rolne które stanowią 71% powierzchni wszystkich gruntów. Lasy występują głównie we wschodniej części gminy, w obszarze Przemęckiego Parku krajobrazowego.

Powierzchnia gminy wynosi 61,4 km², co stanowi 0,2 % powierzchni województwa.

Na ogólną powierzchnię gruntów **6 137 ha** składają się:

- grunty orne i sady	3112 ha,
- użytki zielone	1247 ha,
- lasy i grunty leśne, zadrzewienia	991 ha,
- wody	390 ha,
- pozostałe (t. osiedlowe i komunikacyjne)	269 ha,
- nieużytki	128 ha.

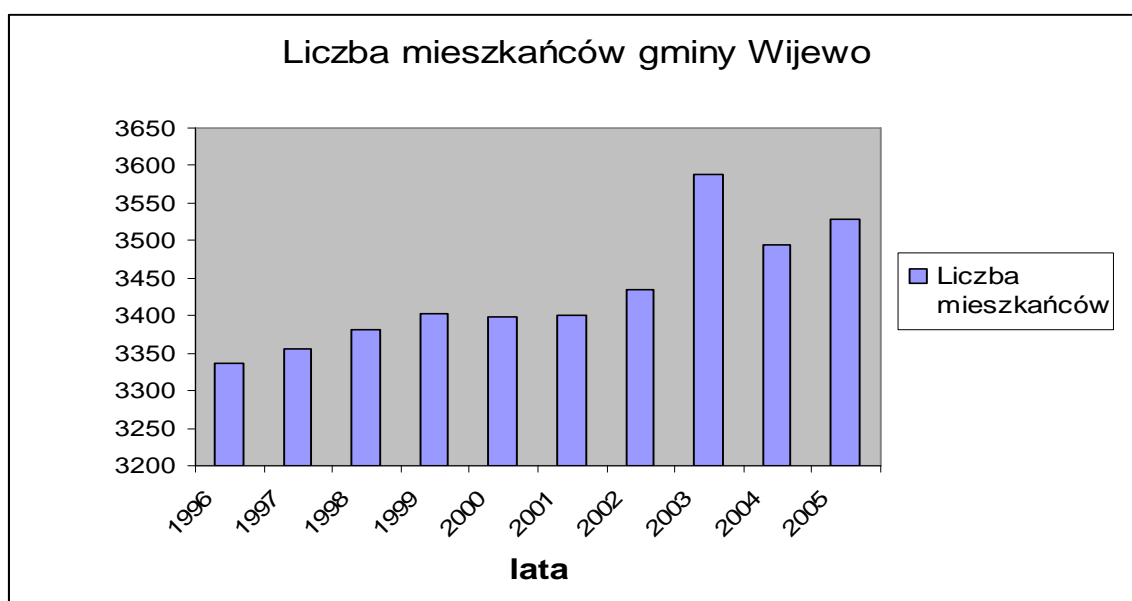

3.2 Demografia

Wijewo jest gminą wiejską i liczy wg stanu na dzień 31.12.2005 r. 3529 mieszkańców zamieszkałych faktycznie i nie zmieniała się znacząco w ciągu ostatnich 10 lat co ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 1 *Dynamika liczby ludności w latach 1996 – 2005*

Lata	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba mieszkańców	3337	3356	3381	3403	3398	3400	3434	3589	3495	3529

Spadek liczby ludności od roku 2003 może być powodowany mniejszym przyrostem naturalnym oraz migracją młodego pokolenia do miast w poszukiwaniu pracy.

3.3 Osadnictwo i infrastruktura

3.3.1 Osadnictwo

Sieć osadniczą tworzy 11 wsi, w tym 7 wsi sołeckich - Wijewo, Brenno, Potrzebowo, Zaborówiec, Radomyśl, Miastko i Przylesie.

Jest to gmina w której dominującą działalnością jest gospodarka rolna, w tym uprawa zbóż, hodowla bydła, trzody chlewnej i drobiu. Znajdują się tu niewielkie zakłady przetwórstwa spożywczego i usługowe, głównie rzemieślnicze. Ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze i rolnictwo jest ośrodkiem rozwoju drobnej przedsiębiorczości, rolnictwa opartego na własnych zasobach, agroturystyki, turystyki zorganizowanej i rekreacji.

W działalności produkcyjnej zatrudnionych jest 31% ogółu pracujących, w budownictwie – 7%, w szeroko rozumianych usługach w tym w administracji publicznej, szkolnictwie i służbie zdrowia – 64% ogółu zatrudnionych.

3.3.2 Infrastruktura

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Wolsztyn-Wijewo-Wschowa oraz drogi powiatowe Włoszakowice-Wijewo, Olejница-Wróblów, Łysiny- Lgiń-Zaborówiec. Pozostałe, to drogi powiatowe i gminne.

Przez gminę nie przebiegają żadne ważne linie energetyczne wysokiego napięcia i sieci gazociągów. Zaopatrzenie w gaz odbywa się poprzez sprzedaż detaliczną gazu skroplonego. W roku 1997 została opracowana „Koncepcja programowa gazyfikacji gminy Wijewo”. W Koncepcji poddano analizie technicznej i ekonomicznej realizację i użytkowanie sieci gazowej dla odbiorców indywidualnych i podmiotów gospodarczych. Zaproponowano przebieg sieci gazowej średniego ciśnienia oraz określono warunki i zasady przyłączenia się do sieci. Warunkiem realizacji tego przedsięwzięcia jest zgoda sąsiednich gmin na współfinansowanie tej inwestycji.

Gmina nie posiada kanalizacji ściekowej oraz oczyszczalni ścieków. Posiada natomiast czynne, eksploatowane wysypisko odpadów komunalnych w miejscowości Brenno.

Wszystkie miejscowości oprócz wsi Przylesie są zwodociągowane.

3.4 Gospodarka

Szczególne walory przyrodnicze gminy Wijewo, wynikające z rzeźby terenu, bogatej i zróżnicowanej szaty roślinnej oraz liczne jeziora i cieki wodne zdecydowały że cała gmina znajduje się w ekologicznym systemie obszarów chronionych, którego głównym zadaniem jest funkcja ekologiczna polegająca na ochronie zasobów przyrody przed degradacją.

Dlatego nie ma tu dużych zakładów produkcyjnych. Główne gałęzie gospodarki to rolnictwo, turystyka, usługi rzemieślnicze, przetwórstwo spożywcze, hodowla drobiu i drobny handel. Działa tu 212 podmiotów gospodarczych. Dominują wśród nich niewielkie zakłady przetwórstwa spożywczego, przedsiębiorstwa budowlane i zakłady rzemieślniczo - usługowe.

Tabela nr 2 Podmioty gospodarki narodowej ujęte w rejestrze KRUPGN-REGON

Gmina Wijewo	ogółem	Sektor publiczny		Sektor prywatny ogółem	Sektor prywatny			
		budżetowy	Spółki prawa handlo wego		Osoby fizyczne	Spółki prawa handlowe go	Z udziałem kapitału zagraniczne go	spółdzielnie
	212	6	x	206	202	2	x	2

Tabela nr 3 Najbardziej znaczące zakłady na terenie gminy Wijewo

L.p.	Nazwa i adres zakładu pracy	Branża
1	Gminna Spółdzielnia w Wijewie	spożywcza
2.	Roman Jęskowiak Radomyśl	drobiarstwo
3.	Rimke Józef - Brenno	drobiarstwo
4.	PAMAREX Sp.C. P. John, P. Derdziak	Spożywcza (gorzelnia)
5.	AS-Bud A. Skrzypczak	budowlana

6.	AS-Bud A. Skrzypczak	paliwowa (stacja paliw)
7.	NOMI M. Nowak	stolarstwo
8.	Szymon Ješkowiak	ciesielstwo
9.	Andrzej Walkowiak	ciesielstwo
10.	Waldemar John	stolarstwo
11.	Eugeniusz Bura	ciesielstwo
12.	DUL – A.D.I Antoni Dul	stolarstwo
12.	EUROM Eugenia Ješkowiak	handel
13.	MICH - MAR Marek Michalewicz	ogólnobudowlane
14.	UMIKOP Andrzej Umiński	roboty ziemne żwirownia, transport
15.	DOMGAZ Mariola Zając	dystrybucja gazu propan - butan

Z powyższych informacji wynika, że zdecydowana większość podmiotów gospodarki to małe firmy będące we władaniu osób fizycznych, ew. małe firmy rodzinne. Prawie wszystkie podmioty gospodarcze znajdują się w rękach prywatnych.

Gmina Wijewo jest uboga w surowce naturalne. Występujące tutaj utwory gliniaste i piaski pozwalają tylko na niewielki rozwój przemysłu materiałów budowlanych lub ceramiki.

Do surowców mineralnych na terenie gminy stanowiących potencjalne zaplecze eksploatacyjne należą udokumentowane złoża kruszywa naturalnego w rejonie Zaborówca.

3.5 Turystyka i rekreacja

Dwie trzecie obszaru gminy Wijewo leży w obrębie chronionego krajobrazu, dlatego władze gminy dbają o to, by gospodarka nie niszczyła największego skarbu regionu czyli przyrody. Dlatego nie ma tu dużych zakładów produkcyjnych. Główne gałęzie gospodarki to rolnictwo i turystyka. Działa tu 212 podmiotów gospodarczych. Dominują wśród nich niewielkie zakłady przetwórstwa spożywczego, przedsiębiorstwa budowlane i zakłady rzemieślniczo - usługowe.

Gmina Wijewo stanowi doskonałe miejsce dla rozwoju turystyki i rekreacji. Różnorodność krajobrazu, mikroklimat i stan środowiska naturalnego pozwalają na rozwój tej dziedziny gospodarki. W gminie Wijewo jest 1557 miejsc noclegowych, z których rocznie skorzysta ok. 15 tys. turystów. Do tej liczby należy dodać właścicieli domów letniskowych i weekendowych.

Tabela nr 4 Zagospodarowanie turystyczne jezior

	Jezioro	Liczba plaż	Dł. linii brzegowej plaż w m	Liczba działek przy jeziorze	Stopień zainwest. terenu
1	Białe - Miałkie	5	150	120	85
2	Trzytoniowe	1	40	49	20
3	Maszynek	x	x	x	x
4	Lincjusz	1	35		35
5	Brzeźne	2	70	70	100
6	Brzeńskie	1	20	x	x

Tabela nr 5 Liczba miejsc noclegowych

Lp.	Miejscowość	Liczba miejsc noclegowych					
		ogółem	zabudowa letniskowa	ośrodki wypoczynkowe i kolonialne	kwatery prywatne	campingi	Inne (obóz ZHP)
1.	Brenno	1145	360	540	30	215	-
2.	Zaborówiec	340	220	-	-	-	120
3.	Miastko	72	72	-	-	-	-
4.	Razem	1557	652	540	30	215	120

Gmina Wijewo, objęta w całości formami ochrony środowiska naturalnego stanowi doskonale miejsce dla rozwoju turystyki i rekreacji, zarówno dziennej jak i pobytowej. Różnorodność krajobrazu, mikroklimat i stan środowiska naturalnego pozwalają na rozwój tej dziedziny gospodarki narodowej.

Ze względu na bogatą ofertę rekreacji i turystyki gmina Wijewo stanowi znane i cenione zaplecze turystyczne dla miast regionu południowo – zachodniej Wielkopolski oraz Śląska.

Zasadniczymi elementami atrakcyjności przyrodniczej środowiska tego obszaru są liczne jeziora (łącznie zajmują ponad 449 ha) i siedliska leśne (16% powierzchni gminy). Obszar gminy został zakwalifikowany do I kategorii atrakcyjności turystycznej byłego województwa leszczyńskiego. Wysokiej klasy atrakcyjność stanowi kompleks jezior: Wieleńskie – Trzytoniowe, Breńskie, Białe Miałkie, Lincjusz, Brzeźne. Jeziora te łączą się z kompleksem jezior Przemęckich tworząc zespół połączonych ze sobą jezior, a tym samym atrakcyjny szlak kajakowy.

Drugim walorem tego regionu są kompleksy leśne w znacznej części przylegające do jezior. Lasy w granicach gminy należą do grupy siedlisk leśnych korzystnych i atrakcyjnych dla turystyki. W przewadze są to lasy i bory na siedliskach świeżych, głównie lasu świeżego, boru mieszanego świeżego przez typy siedliskowe wilgotne i podmokłe.

Funkcja turystyki i wypoczynku jest nadrzędną na terenie gminy. Oznacza to , że wszelka działalność gospodarcza na tym obszarze musi być podporządkowana wymogom użytkowania turystyczno – wypoczynkowego.

II. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA

1. Środowisko przyrodnicze

1.1 Przyroda

1.1.1 Cele i formy ochrony przyrody

Ochrona przyrody to zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, a w szczególności dziko występujących roślin i zwierząt oraz kompleksów i ekosystemów.

Ochrona przyrody ma na celu:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności gatunków roślin i zwierząt,
- zachowanie dziedzictwa ekologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody,
- przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody.

Cele powyższe realizowane są przez następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- ochronę gatunkową roślin i zwierząt,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
- obszary Natura 2000.

Obowiązująca od dnia 1 maja 2004 r. nowa ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880) wprowadziła dziesiątą formę prawną w postaci obszarów „Natura 2000”, a ochronę gatunkową roślin i zwierząt przekształciła w ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, uwzględniając poglądy przyrodników, którzy wyodrębniają królestwo grzybów jako trzecie obok roślin i zwierząt.

Z ustanowionych ustawą form ochrony przyrody na terenie gminy Wijewo występują:

- park krajobrazowy,
- obszar chronionego krajobrazu,
- pomniki przyrody,
- obszary „Natura 2000” (projektowane),
- gatunkowa ochrona roślin i zwierząt.

1.1.2 Parki krajobrazowe

Rozporządzeniem Nr 115 a/91 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 25 listopada 1991 r., w celu ochrony i zachowania jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu południowego w Wielkopolsce, utworzony został Przemęcki Park Krajobrazowy.

Park położony jest na obszarze 4 gmin: Przemęt Wijewo, Włoszakowice, Wschowa i zajmuje powierzchnię 21.450 ha. Park obejmując najbardziej malowniczy fragment Pojezierza Sławskiego. Stanowi on teren mozaikowo rozmieszczonych wielkich obszarów łąkowych, jezior, „wysp” pól uprawnych i dużych powierzchni leśnych. Na terenie Parku znajdują się 24 jeziora o łącznej powierzchni 1400 ha. Wszystkie są typowymi jeziorami rynnowymi. Największe z nich, to znajdujące się w powiecie leszczyńskim, Jez. Dominickie o powierzchni 344 ha. Na terenie gminy Wijewo, w obszarze Parku znajduje się 6 jezior o łącznej powierzchni 449 ha.

Lasy zajmujące ponad 40 % powierzchni Parku i charakteryzują się zdecydowaną przewagą siedlisk borowych z dominującymi typami boru mieszanego świeżego z przewagą sosny. W okolicach jezior Wielkiego (Boszkowskiego Wielkiego), Małego (Buckiego) i Trzebidzkiego występują ponadto drzewostany olchowe, brzoźowe, bukowe i świerkowe, a w leśnictwach Mścigniew i Krzyżowiec w Nadleśnictwie Włoszakowice – różnowiekowe dąbrowy. Wartości przyrodnicze Parku podkreślają trzy istniejące rezerваты przyrody i jeden projektowany. W Parku występują rzadkie i podlegające ochronie gatunki roślin i zwierząt (m.in. stwierdzono gniazdowanie ponad 150 gatunków ptaków), okazałe pomniki przyrody oraz cenne zabytki kultury materialnej i duchowej.

Obszar ochronny obejmujący gminę Wijewo zajmuje 3.000 ha, co stanowi 13,99% powierzchni Parku.

Dla zabezpieczenia wartości krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych i estetycznych, w rozporządzeniu o powołaniu Parku wprowadzono szereg ograniczeń, nakazów i zakazów.

1.1.3 Obszary chronionego krajobrazu

To tereny chronione ze względu na wyróżniające się krajobrazowo obszary o zróżnicowanych ekosystemach i wartościowe głównie ze względu na walory turystyczno-rekreacyjne lub chronione jako istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne. Użytkowanie tego rodzaju obszarów powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Znaczna część powiatu leszczyńskiego jest objęta tą formą ochrony prawnej. Należy jednak zauważyć, że obszary chronionego krajobrazu są mało efektywną formą ochrony i nie zapewniają trwałego i skutecznego zachowania szczególnie cennych ekosystemów dolin rzecznych i ekosystemów jeziornych oraz zrównoważonego użytkowania najcenniejszych elementów przyrody i krajobrazu w powiecie.

Rozporządzeniem Nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. wyznaczone zostały 4 obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego:

- I. Obszar I – Przemęcko-Wschowski, o pow. 412,25 km²,
- II. Obszar II – kompleks leśny Śmigiel-Święciechowa, o pow. 90,25 km²,
- III. Obszar III – Krzywińsko-Osiecki, o pow. 714,25 km²,
- IV. Obszar IV – Dolina Baryczy, o pow. 441,25 km².

Gmina Wijewo w całości położona jest w Obszarze I chronionego krajobrazu.

Dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych tych obszarów wprowadzono ograniczenia, zakazy oraz zasady gospodarowania.

Gmina Wijewo należy niewątpliwie do jednych z bardziej atrakcyjnych pod względem przyrodniczym terenów w Wielkopolsce. Wyjątkowe walory środowiska przyrodniczego to przede wszystkim obecność dużych zbiorników i licznych cieków wodnych, urozmaiconej

rzeźby terenu, bogatej i zróżnicowanej szaty roślinnej. Teren zalicza się do I kategorii atrakcyjności turystycznej.

1.1.4 Obszary Natura 2000

Polska w traktacie akcesyjnym do Unii Europejskiej zobowiązała się do utworzenia na naszym terytorium Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) - (Special Protection Areas - SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. "Ptasiej", dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy;

Specjalne Obszary Ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation - SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. "Siedliskowej", dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

W ramach Dyrektywy "Siedliskowej" Natura 2000 na terenie gminy Wijewo zaprojektowano utworzenie Specjalnego Obszaru Ochronnego p.n. „Jezioro Brenno” (kod - PLH300018) o powierzchni 83,7 ha. Typ siedliska w oparciu o Załącznik I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: Starorzeczka i eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiornikami z Nympheo, Potamion – kod 3150. Obszar obejmuje eutroficzne jezioro Brenno wraz z pasem otaczającym go łąk i pastwisk Siedliska łąkowe i zaroślowe zajmują 53% powierzchni; wody śródlądowe (stojące i płynące) – 43%, pozostałe tereny (osiedlowe, przemysłowe, drogi itp.) – 4%. Prawnie obszar nie jest chroniony. Na wymienionym wyżej obszarze ochronie podlegają również ssaki, ptaki, płazy i gady, ryby, bezkręgowce i rośliny wymienione z załącznikami do odpowiednich Dyrektyw Rady Europy. Szczególną wartość przyrodniczą na tym obszarze stanowi największa w Polsce populacja *Apium repens* – selera błotnego. Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

W ramach Dyrektywy „Ptasiej” Natura 2000 zaprojektowany został Obszar Specjalnej Ochrony - „Pojezierze Sławskie” (kod PL 073). Ostoja zajmuje powierzchnię 39 100 ha i swym zasięgiem obejmuje Jeziora Sławskie i Przemęcki Park Krajobrazowy. Obszar ten obejmuje swoim zasięgiem całą gminę Wijewo. Pojezierze Sławskie charakteryzuje się dużą ilością zeutrofizowanych jezior. Jest ich ok. 40, z czego największe to Sławskie o powierzchni 817 ha i Dominickie – 344 ha. Krajobraz ostoja to mozaika jezior, cieków wodnych, pól uprawnych, łąk, zadrzewień oraz zwartych kompleksów leśnych. Roślinność otaczająca jeziora to zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe.

W projektowanych obszarach ochronnych obowiązują wszystkie rygory tak jak dla obszarów usankcjonowanych prawnie.

1.1.5 Pomniki przyrody

Pomnikiem przyrody mogą być pojedyncze obiekty przyrodnicze jak również grupy takich obiektów spełniających odpowiednie warunki. Cechy, które decydują o objęciu ochroną, to wartości przyrodnicze, krajobrazowe, naukowe lub historyczno-pamiętkowe oraz rzadkość występowania. Zazwyczaj tą formą ochrony objęte są drzewa, głązy narzutowe,

skałki, jaskinie, aleje i parki wiejskie. Nadzór nad pomnikami przyrody sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody, który prowadzi ich rejestr.

Pomniki przyrody na terenie gminy Wijewo:

- 1) buk pospolity – obwód 305 cm, wys. 19 m, park w Wijewie,
- 2) lipa drobnolistna – obwód 290 cm, wys. 20 m, park w Wijewie,
- 3) lipa drobnolistna – obwód 280 cm, wys. 20 m, park w Wijewie,
- 4) wiąz szypułkowy – obwód 270 cm, wys. 18 m, park w Wijewie,
- 5) dąb szypułkowy – obwód 330 cm, wys. 210 m, park w Wijewie,
- 6) dąb szypułkowy – obwód 355 cm, wys. 20 m, oddz. 81k, leśnictwo Wilanów,
- 7) dąb szypułkowy – obwód 520 cm, wys. 20 m, oddz. 83d, leśnictwo Wilanów.

1.1.6 Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Ochrona gatunkowa wprowadzana jest drogą rozporządzenia Ministra Środowiska. Również wojewodowie są uprawnieni do objęcia na swoim terenie gatunków rzadkich i zagrożonych w województwie. Wojewoda Wielkopolski nie wprowadził takiej ochrony. Objęcie ochroną gatunkową ma na celu zachowanie i ochronę rodzimych gatunków roślin, zwierząt i grzybów zagrożonych wyginięciem.

W Polsce ochronie gatunkowej podlega 5 gatunków drzew, 20 gatunków krzewów i krzewinek oraz około 200 gatunków roślin zielnych.

Flora

Flora gminy Wijewo jest słabo zbadana. Tym niemniej wykryto stanowiska szeregu roślin podlegających ochronie gatunkowej, bądź rzadkich i zagrożonych. Część z nich występuje w na terenach leśnych i jeziornych.

Na terenie gminy Wijewo występują następujące gatunki grzybów podlegające ochronie całkowitej: sromotnik bezwstydnny, szmaciak gałęzisty, purchawica olbrzymia, seler błotny.

Fauna

W Polsce ochronie gatunkowej podlegają 8 gatunków pajaków, 32 gatunki owadów, 21 gatunków ryb, 7 gatunków płazów, wszystkie krajowe gatunki gadów, większość rodzimych gatunków ptaków i ssaków. Ochroną gatunkową objęto także niektóre skorupiaki i mięczaki. Część zwierząt – ptaki i ssaki łowne – są chronione odrębnymi przepisami, prawem łowieckim.

Z bogatej fauny powiatu leszczyńskiego, podlegającej ochronie gatunkowej, należy wymienić następujące cenne i rzadkie gatunki występujące również na terenie gminy Wijewo:

- ssaki: wydra i bóbr europejski;
- ptaki: bąk, bączek, bocian czarny, podgorzałka, kania ruda, bielik, błotniak łąkowy, zielonka, derkacz, żuraw, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, dzięcioł średni, świergotek polny, podróżniczek, wąsatka, jarzębata;
- gady: żółw błotny;
- płazy: ropucha zielona, ropucha paskówka, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna;
- ryby: miętus, piskorz, różanka, sielawa, słonecznica;
- pająki: tygrzyk paskowany;
- owady: jelonek rogacz, paż królowej, mieniak tęczowiec.

Poza wyżej wymienionymi ochronie prawnej podlegają:

- grunty rolne klas I-IV (chronione przed wyłączeniem z produkcji),
- tofowiska i bagna,
- obszary leśne (z mocy ustawy o lasach)
- tereny położone w strefach ochronnych ujęć wód,
- tereny położone w obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych,

Na terenie gminy znajduje się wiele obiektów podlegających ochronie na podstawie o ochronie dóbr kultury. Ważnym obiektem zabytkowym jest zespół dworsko-folwarczny w Wijewie obejmujący dwór z końca XIX wieku, stajnię, powozownię, spichlerz i park krajobrazowy. W miejscowości Brenno zasługuje na uwagę kościół parafialny p.w. św. Jadwigi z 1781 r. I plebania z 1847 r.

1.2. Lasy

1.2.1 Lasy państwowe

Lasy gminy Wijewo należą w przewadze do Nadleśnictwa Włoszakowice, obręb Wschowa (584,89 ha), oraz w niewielkim stopniu do obrębu Włoszakowice (3,64 ha), oraz Nadleśnictwa Kościan, obręb Mochy (94,53 ha).

Tabela nr 6 Lasy państwowe na terenie gminy Wijewo – kategorie lasów i gruntów

Nadleśnictwo	Lasy				Grunty nieleśne ha	Ogółem ha
	Ochronne ha	Gospodarcze ha	Grunty związane z gosp. leśną ha	Razem ha		
Nadleśnictwo Włoszakowice						
1) obręb Wschowa	153,82	419,76	11,31	584,89	60,38	645,27
2) obręb Włoszakowice					3,64	3,64
Nadl. Kościan obręb Mochy	73,24	19,10	2,22	94,53	4,19	98,72
Ogółem	227,03	438,86	13,53	679,42	68,21	747,63

Wskaźnik lesistości gminy wynosi 15,85 %. Lasy należą do średnio urozmaiconych siedliskowo i gatunkowo. Przeważają bór świeży oraz bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem jest sosna – zajmuje 88,1 % powierzchni. W znacznej części tych drzewostanów występują gatunki liściaste i jest rozwinięta warstwa liściastych podzespołów. Uprawy, młodniki i drzewostany II klasy wieku zajmują 43,4% powierzchni leśnej nadleśnictwa , z gatunkiem panującym sosną 40,0 % powierzchni leśnej.

Cechą wyróżniającą lasów państwowych położonych w granicach gminy Wijewo jest wyjątkowo duży udział lasów ochronnych (227.03 ha) w stosunku do całej powierzchni lasów (679,42) ha, co daje 33,42 %.

1.2.2 Lasy niepaństwowe

W gminie Wijewo znaczącą powierzchnię zajmują lasy niepaństwowe, które łącznie stanowią obszar 320,35 ha, co stanowi 30,00% wszystkich lasów.

Tabela nr 7 Powierzchnia lasów niepaństwowych

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia lasów niepaństwowych (ha)		
		Ogółem	w tym:	
			gminnych	prywatnych
1.	Brenno	35,42	1,16	34,26
2.	Miastko	70,02	-	70,02
3.	Radomyśl	60,48	3,51	56,97
4.	Potrzebowo	13,67	-	13,67
5.	Wijewo	57,35	2,35	55,00
6.	Zaborówiec	83,41	1,40	82,01
Razem:		320,35	8,42	311,93

Lasy niepaństwowe, to głównie bory sosnowe, powstałe najczęściej poprzez zalesianie najsłabszych gruntów rolnych. Powierzchnia tej kategorii lasów będzie corocznie wzrastać, gdyż na terenie gminy dominują grunty niskiej bonitacji, których uprawa jest nieopłacalna.

2. Powierzchnia ziemi

2.1 Położenie i rzeźba terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego teren gminy położony jest w obrębie prowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego, w mezoregionie Pojezierza Sławskiego.

Deniwelacje terenu w granicach gminy Wijewo wynoszą około 40 m. Najniżej położone fragmenty terenu znajdują się w północnej części, w rejonie rynien jeziornych i wynoszą około 60,0 m n.p.m. Natomiast najwyższe wyniesione fragmenty wysoczyzny morenowej obejmują rzędne około 95,0 m n.p.m.

Generalnie przeważają powierzchnie terasowe, które w szerokiej pradolinie Obry wraz z ciągami jezior rynnowych tworzą rys geomorfologii gminy. Fragment wysoczyzny morenowej występuje w części południowo – wschodniej, w rejonie granicy z gminą Włoszakowice i Wschowa.

2.2. Gleba

Na terenie gminy dominują gleby bielcowe właściwe oraz brunatne kwaśne, rzadziej czarne ziemie zdegradowane. Gleby te wytworzone w przewodzie z piasków aluwialnych są ubogie w magnez i inne składniki pokarmowe. W dnach rynien dolin występują w większości gleby organiczne: murszowe, torfowe i mułowo-torfowe o niekorzystnych warunkach wodnych (podmokłe a okresowo przesuszone).

2.2.1 Struktura użytkowania gruntów i rolnicza przydatność gleb

Tabela nr 8 Struktura użytkowania gruntów

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia (ha)	% użytków rolnych	% powierzchni gminy
użytki rolne, w tym:	4359 ha		71,0 %
grunty orne	3112 ha	71,4 %	
użytki zielone	1247 ha	28,6 %	

Program ochrony środowiska gminy Wijewo

lasy oraz tereny zadrzewione i zakrzewione	991 ha		16,1 %
grunty pod wodami (łącznie z rowami)	390 ha		6,4 %
nieużytki	128 ha		2,1 %
pozostałe	269 ha		4,4 %
Razem	6 137ha		100%

W strukturze powierzchni gminy Wijewo zdecydowanie dominują użytki rolne, które zajmują 4359 ha, tj. 71,0 % powierzchni gminy.

W gminie przeważają gleby o najniższej klasie bonitacyjnej.

Tabela Nr 9 Bonitacja gleb gminy Wijewo

Klasa bonitacyjna gruntów ornych	Powierzchnia		Klasa bonitacyjna użytków zielonych	Powierzchnia	
	ha	%		ha	%
III b	48	1,5	III	16	1,3
IV a	564	18,1	IV	313	25,1
IV b	316	10,2		741	59,4
V	1536	49,3	V	177	14,1
VI, VI z	621	20,0	-	-	-
VI z	27	0,9	-	-	-
Łącznie	3 112	100,0	-	1247	100,0

Gleby klasy V i VI stanowią ca 70,0 % gruntów ornych, a gleby klasy III i IV ca 30,0% gruntów ornych. Przy czym gleby klasy III stanowią tylko 1,5 % powierzchni gruntów ornych. Brak jest gleb I, II i IIIa klasy bonitacyjnej, a więc najżyźniejszych.

Jeśli chodzi o przydatność rolniczą gleb – przeważają gleby kompleksów 6 żytniego słabego (44,0%), 7 - żytniego b. słabego (23,1 %, 5 – żytniego dobrego (20,0 %).

Tabela nr 10 Kompleksy przydatności rolniczej gleb

Grunty orne Rodzaj kompleksu	Powierzchnia		Użytki zielone Kompleks	Powierzchnia	
	ha	%		ha	%
4-żytni b. dobry	127	4,1	2z	955	79,9
5-żytni dobry	620	20,0	3z	240	20,1
6-żytni słaby	1 366	44,0			
7-żytni b. słaby	715	23,1			
8-zbożowo-pastewny mocny	32	1,0			
9-zbożowo-pastewny słaby	241	7,8			
Razem:	3 101	100 %		1 195	100%

Jakość większych obszarów rolniczych oceniana jest metodą waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ze względów praktycznych za podstawową jednostkę terytorialną przyjęto gminę. Metoda ta polega na punktowej ocenie poszczególnych elementów środowiska i sumowaniu punktów. Teoretyczna maksymalna suma punktów wynosi 123, lecz praktycznie w żadnej gminie województwa wielkopolskiego nie przekroczyła 100. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wykonana została według obowiązującej

metodyki przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.. Szczegółowe wyliczenie punktów waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej obrazuje tabela.

Tabela nr 11 Waloryzacja rolnicza przestrzeni produkcyjnej

	Ocena gleb w punktach IUNG *							
	Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości		Wskaźnik jakości i przydatności rolniczej	Ogólny wskaźnik waloryzacji przestrzeni produkcyjnej Wielkopolski
	Grunt y orne	Użytki zielone	Grunt y orne	Użytki zielone	Grunt y orne	Użytki zielone		
powiat leszczyński	47.1	36.7	47.9	39.0	47.6	37.8	46.2	65.7
Wijewo	34.4	30.9	33.9	44.0	34.1	37.3	35.0	53.7

* - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach

Ogólny wskaźnik waloryzacji przestrzeni produkcyjnej powiatu leszczyńskiego osiągnął 65,7 punktów, przy średniej dla województwa wielkopolskiego wynoszącej 63,4. Jak wynika z oceny warunków agroekologicznych byłego województwa leszczyńskiego – gmina Wijewo otrzymała najmniejszą ilość punktów spośród wszystkich gmin tj. **53,7**.

2.2.2 Jakość gleb

Gleba powinna podlegać szczególnej ochronie, ponieważ jej skład mineralny w praktyce uważa się za nieodnawialny. Z inicjatywy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, prowadzącego Państwowy Monitoring Środowiska monitorowanie skażeń gleb Wielkopolski powierzono Stacji Chemiczno-Rolniczej w Poznaniu. Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze, realizując wytyczne w sprawie wstępnego inwentaryzowania gruntów ornych degradowanych w wyniku emisji zanieczyszczeń przemysłowych, prowadziły w latach 1991–1997 pod kierunkiem Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach temat *Ocena stopnia zanieczyszczenia środowiska rolniczego skażeniami chemicznymi*, zlecony przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. W kolejnych latach 1998–2000 na zlecenie WIOŚ w Poznaniu i Koninie, Stacja prowadziła monitoring skażeń gleb w cyklu trzyletnim na terenie województw konińskiego i poznańskiego, który zakończono w roku 2000. Równocześnie od roku 1999 temat badawczy został rozszerzony na cały obszar województwa wielkopolskiego, zgodnie z nowym podziałem administracyjnym kraju. Dalsze monitorowanie stanu chemicznego gleb było prowadzone poprzez cykliczne pięcioletnie badania, które zostały ustalone na potrzeby Regionalnego Monitoringu Środowiska Województwa Wielkopolskiego. Sieć punktów pomiarowych została opracowana na lata 2000–2004. Wyniki badań stanowią podstawę do oceny stanu zanieczyszczenia gleb środowiska rolniczego, oraz przydatności pól rolnych.

W praktyce rolniczej gleby silnie zakwaszone i o bardzo niskiej zawartości przyswajalnych składników należy traktować jako gleby zdegradowane. Odczyn, którego miarą stanowi pH, jest podstawowym i najtrafniej wymierzalnym wskaźnikiem żyzności gleby. Gleby użytków rolnych powinny wskazywać wartość pH w granicach 5,0 – 7,0.

Wartość pH poniżej 4,5 sygnalizuje niebezpieczeństwo degradacji gleby, a wartość powyżej 7,0 świadczy o jej alkalizacji, która może powodować ujemne skutki dla gleby i roślin. Podział gleb ze względu na wartość odczynu przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12 Wyniki badań z lat 1994-1999 odczynu i potrzeb wapnowania gleb powiatu leszczyńskiego (w % powierzchni użytków rolnych)

Powiat/gmina	Odczyn gleb					Potrzeby wapnowania				
	bardzo kwaśne	kwaśne	lekko kwaśne	obojętne	zasadowe	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Wijewo	29	24	23	24	0	23	14	10	14	39

Z powyższego zestawienia wynika, że gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym stanowią 53% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Stąd też wynika wysokie zapotrzebowanie na wapnowanie gleb.

Stan zawartości pierwiastków chemicznych w glebach użytkowanych rolniczo pod względem zasobności w przyswajalne składniki pokarmowe roślin oraz zanieczyszczenia jest bardzo istotny z uwagi na konieczność produkcji zdrowej żywności. Podwyższona zawartość metali ciężkich, siarki siarczanowej oraz pierwiastków śladowych w glebie jest następstwem działalności człowieka – emisji przemysłowych, motoryzacji i nadmiernej chemizacji – powodujących degradację biologiczną gleb, zanieczyszczenie wód gruntowych, a w konsekwencji przechodzenia skażeń do łańcuch.

Tabela nr 13 Wyniki badań z lat 1994-1999 zasobności w makroelementy gleb powiatu leszczyńskiego (w % powierzchni użytków rolnych)

Powiat/gmina	Mg					P ₂ O ₅					K ₂ O				
	bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka	bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka	bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
Wijewo	44	28	22	5	1	0	11	29	15	45	26	44	21	8	1

Badania gleb przeprowadzone przez IUNG w roku 1998 na zawartość metali ciężkich na terenie gminy Wijewo nie wykazały przekroczeń.

Zawartość metali ciężkich w glebach gminy Wijewo:

- kadm (Cd) – 0,10 mg/kg,
- ołów (Pb) – 11,3 mg/kg,
- cynk (Zn) – 21,0 mg/kg,

- nikiel (Ni) – 2,4 mg/kg.

Według Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG), w sześciostopniową skali klasyfikację w zależności od stopnia zanieczyszczenia metalami ciężkimi, jest to zawartość naturalna (O).

Gleby nie zanieczyszczone (o naturalnej zawartości metali ciężkich) mogą być przeznaczone pod wszystkie uprawy ogrodnicze i rolnicze, zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Gleby słabo zanieczyszczone mogą być przeznaczone pod wszystkie uprawy polowe, z ograniczeniem warzyw przeznaczonych dla dzieci. Pola uprawne gminy Wijewo spełniają warunki dla produkcji zdrowej żywności.

3. Geologia, surowce mineralne

3.1. Budowa geologiczna

Gmina Wijewo położona jest na Monoklinie Przesudeckiej. Podłoże Monokliny stanowi kompleks staropaleozoicznych skał krystalicznych. Skrzydło Monokliny zbudowane jest z kompleksu skał osadowych permu, triasu i jury. Pokrywę stanowią osady trzeciorzędowe i czwartorzędowe.

3.1.1 Osady trzeciorzędu

Osady trzeciorzędu na terenie gminy osiągają miąższość ok. 130 m. Trzeciorzęd budują utwory oligocenu, miocenu i pliocenu., położone na erozyjnej powierzchni utworów mezozoicznych.

W obrębie osadów miocenu i pliocenu wyróżnia się pięć serii sedimentacyjnych:

- seria piasków dolnych o miąższości od kilku do 70 m,
- pokłady węgla brunatnego przewarstwione piaskami o miąższości od kilku do kilkudziesięciu metrów,
- seria piasków i mułków o średniej miąższości ok. 20 m,
- seria węglowo-ilasta o miąższości 10 m,
- seria pstrych iłów plioceńskich o miąższości od 5 do 100 m (w rejonie Brenna-Wijewa ok. 30 m).

Trzeciorzęd w okolicach Wijewa zalega na głębokości ok. 40 m.

3.1.2 Utwory czwartorzędowe

Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez osady plejstocenu i holocenu. Miąższość całkowita utworów czwartorzędowych jest na terenie gminy zróżnicowana, wynosi od 40 m (w okolicach Brenna) do 120 m. Górne utwory czwartorzędu reprezentowane są przez osady plejstoceńskie zlodowacenia północnopolskiego, fazy leszczyńskiej oraz osady holocenijskie.

Osady plejstoceńskie związane są ze zlodowaceniem środkowo-polskim i północno-polskim. Na terenie gminy Wijewo występują:

- *piaski i żwiry wodnolodowcowe* zlodowacenia północno – polskiego występują w postaci płatów. Większe pokrywy tworzą się w okolicy Zaborówca,
- *piaski morenowe* występujące na zachodzie i w centrum w postaci niewielkich płatów,
- *mady, mułki, piaski i żwiry rzeczne*, występujące na terenie całej gminy,
- glina zwałowa, która występuje głównie w okolicach Zaborówca,
- *piaski wydmy*, spotykane na północy między jeziorem Białym a Trzytoniowym oraz w części zachodniej. Wydmy powstały na przełomie plejstocenu i holocenu.

Osady holocenu reprezentowane są przez:

- *namuły*, które występują w zagłębieniach terenu, głównie w części zachodniej oraz północnej gminy,
- *mulki, piaski i żwiry rzeczne* wzdłuż cieków powierzchniowych na terenie całej gminy,
- *namuły i torfy*, niekiedy z kredą jeziorną w dolinach rzek, w dolinach przyjeziornych i lokalnych obniżeniach terenu. Większa część torfów występuje w części wschodniej gminy.

3.2. Surowce mineralne

3.2.1 Kopalnie czynne

Powierzchnię gminy pokrywają osady rzeczne, co ogranicza możliwości pozyskania kopaliny użytecznych. Występują tylko niewielkie płyty osadów fluwioglacjalnych. Na terenie gminy znajduje się kilka wyrobisk (część nieczynna) użytkowanych na potrzeby lokalne. Aktualnie, eksploatacja na niewielką skalę odbywa się w Zaborówcu.

Dla złoża Zaborówiec opracowano w 1998 r. uproszczoną dokumentacją w kat.C₁.. Uproszczona dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego Zaborówiec ocenia zasoby na 185900 ton – przydatne do celów budowlanych. Pod względem jakościowym 70% stanowi piasek a 30% pospółka. Właścicielem kopalni jest Andrzej Umiński, zam. w Zaborówcu.. Zasoby bilansowe i przemysłowe oceniono na 86 tys. ton. Wydobyte wg stanu na 1.01.2006 r. wyniosło 60 tys. ton. Decyzją Starosty Leszczyńskiego nr OS-IV-6421-1/00/00 z dnia 18.09.2000 r. ustanowiono granicę obszaru górniczego. Dla tej kopalni powierzchnia obszaru górniczego wynosi 10.485 m², a powierzchnia terenu górniczego 22.672 m².

3.2.2 Kopalnie nieczynne i wyeksploatowane

Kopalnie te znajdują się w miejscowościach:

1. *Zaborówiec* – właściciel Andrzej Umiński, zam. Zaborówiec.

Dwa niewielkie wyrobiska eksploatowane w ubiegłych latach przez inne przedsiębiorstwa. Obecny właściciel przeprowadził rekultywację na obu wyrobiskach. Na jednym prace zostały całkowicie zakończone, na drugim jeszcze trwają. Łączna powierzchnia na której wykonano prace rekultywacyjne wynosi ok. 1 ha. Kierunek rekultywacji – wodny.

Właściciel gruntów na których znajduje się złożo Zaborówiec - Andrzej Umiński przygotowuje wniosek o uzyskanie koncesji na eksploatację kruszywa z powierzchni 2 ha. W tym obszarze znajduje się wyrobisko o powierzchni ok. 0,5 ha, które wejdzie w skład przyszłej kopalni.

2. *Radomyśl* – właściciel : Gmina Wijewo.

Częściowo wyeksploatowane, brak dokumentacji i pozwoleń na eksploatację. Powierzchnia wyrobiska wynosi ok. 0,29 ha. Na zlecenie Urzędu Gminy w Wijewie opracowano w 2001 r. „Analizę możliwości eksploatacji złoża kruszywa naturalnego Radomyśl”.

W analizie przyjęto 3 warianty rozwiązania problemu tej kopalni:

- sprzedaż nieruchomości,
- przekazania w dzierżawę,
- utworzenie spółki z udziałem gminy.

Ponadto na terenie całej gminy istnieją niewielkie wyrobiska powstałe po eksploatacji piasku i torfu na potrzeby własne. Wyrobiska po piasku wymagają rekultywacji, gdyż są

zasypywane różnymi rodzajami odpadów, najczęściej wełną mineralną po szklarniowej hodowli warzyw i gruzem. Wyrobiska po torfie stanowią obecnie niewielkie oczka wodne i nie wymagają rekultywacji. Należy jedynie zadbać by nie były one zasypywane śmieciami, co się niestety często zdarza.

Rekultywacja nielegalnych wyrobisk jest sprawą szczególnie pilną z uwagi na położenie ich w obszarze Przemysłowego Parku Krajobrazowego.

3.2.3 Obszary perspektywiczne

W 1992 r. na zlecenie Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie, EKOKONREM Sp. z o.o. we Wrocławiu wykonał opracowanie p.t. „Surowce mineralne woj. Leszczyńskiego w aspekcie ochrony złóż i środowiska naturalnego”. Dla każdej gminy ustalono obszary perspektywiczne. Wytypowano 13 obszarów dla udokumentowania złóż kruszywa naturalnego i 3 obszary dla poszukiwania złóż torfu i kredy jeziornej.

Tabela nr 14 Obszary perspektywiczne złóż surowców mineralnych

Nazwa obszaru	Rodzaj kopaliny	Lokalizacja
1	2	3
Wijewo	kruszywo naturalne	Obszar na SE od Wijewa
Brenno S	kruszywo naturalne	Obszar na S od Brenna
Brenno SE	kruszywo naturalne	Obszar na SE od Brenna
Radomyśl	kruszywo naturalne	Obszar na S od Radomyśla
Zaborówiec	kruszywo naturalne	Obszar na S od Zaborówca
Zaborówiec	torf	Obszar na W od Zaborówca

W oparciu o kompleksowe badania geologiczne na terenie gminy stwierdzono, że perspektywy ograniczają się do złóż kruszywa naturalnego i że szanse na udokumentowanie dużych złóż są niewielkie.

Dalsze prace geologiczno-poszukiwawcze i rozpoznawcze będą wiązały się z zapotrzebowaniem na surowce. Najprawdopodobniej udokumentowane zostaną nowe złoża kruszywa naturalnego na potrzeby lokalne.

4. Wody

4.1. Wody powierzchniowe

4.1.1 Charakterystyka ogólna

Gmina Wijewo w całości położony jest w dorzeczu Odry.

System wodny obszaru uwarunkowany jest budową geologiczną, stosunkami geomorfologicznymi i litologicznymi. Główną osią drenażową obszaru jest rzeka Obrzyca, która poprzez system swych odpływów odwadnia obszar w kierunku północnym i zachodnim. Niemal cała północno-zachodnia część gminy odwadniana jest poprzez Młynówkę Kaszczorską w kierunku północnym do Obrzańskiego Kanału Południowego, niewielki fragment północno-zachodniej części gminy do Dopływu z jeziora Dominickiego; część zachodnia poprzez Kanał Sarnka i Breński dalej rzeką Czernicą w kierunku zachodnim do Obrzycy. Młynówka Kaszczorska w środkowym biegu, pomiędzy jeziorami Lgińskim,

Białym i Miałkim nosi nazwę Starej Rzeki. W zlewni Młynówki Kaszczorskiej w obrębie gminy występuje szereg jezior: Lgińskie Małe, Lgińskie, Brzeźne, Lincjusz, Białe, Miałkie, Breńskie, Wieleńskie Trzytoniowe zwane również Przemęckim Zachodnim (południowa część), z których to jeziora Lgińskie i Lgińskie Małe graniczą z gminą, a jeziora Oślionińskie i Górskie, Małe i Dąbie położone są poza jej granicami. W zlewni Dopływu z jeziora Dominickiego na terenie gminy leży jedynie jezioro Maszynek, natomiast poza granicą w Przemęckim Parku Krajobrazowym jeziora: Krzywce, Trzebidzkie, Wielkie, Boszkowskie, Przemęckie i Oślionińskie. Jeziorność gminy Wijewo wynosi 3,9%, a dla porównania Przemęckiego Parku Krajobrazowego 6,7%.

Tabela nr 15 Zestawienie jezior na terenie gminy Wijewo

Lp.	Jezioro	Pow. w ha	Max. głębokość w m	Długość linii brzegowej w km
1	Białe - Miałkie	104,4	10,2	5,625
2	Trzytoniowe	220,2 (25% jeziora Przemęckiego - Zach.)	5,6	2,800
3	Maszynek	5,7	2,8	1,300
4	Lincjusz	37,5	2,9	1,880
5	Brzeźne	43,2	4,5	3,370
6	Breńskie	38,1	4,4	2,700

Naturalny system cieków na omawianym obszarze został w dużej mierze przeobrażony poprzez budowę kanałów, rowów melioracyjnych, jazów, przepustów, umacnianie brzegów czy prostowanie koryt.

W obrębie wsi Zaborówiec znajduje się kompleks stawów hodowlanych, na których prowadzona jest gospodarka rybacka. Stawy są własnością Polskiego Związku Wędkarskiego w Poznaniu. Powierzchnia całkowita wynosi 22 ha, z tego pod wodą 15,50 ha. Stawy zasilane są wodą ze źródeł naturalnych. Gospodarka rybacka oparta jest na hodowli ryb od ikry aż po osobniki dorosłe, na potrzeby zarybieniowe i sprzedaży. W stawach hodowane są takie gatunki ryb jak: pstrąg, karp, lin, łosoś, amur, tołpyga, szczupak, sandacz, sielawa, miętus, sum.

4.1.2 Jakość wód powierzchniowych

Analizę stanu czystości wód powierzchniowych oparto o wyniki badań prowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Lesznie, według danych zawartych w Raporcie o stanie środowiska w Województwie Leszczyńskim w latach 1994-96.

Tabela nr 16 Wyniki badań jakości wód jezior położonych na terenie gminy Wijewo

Lp.	Nazwa jeziora	Rok badań	Powierzchnia w ha	Klasa czystości wg założeń	Klasa czystości wg badań	Podatność na degradację
1.	Trzytonowe-Wielkie	1994	220,2	I	poza klasą	III
2.	Białe-Miałkie	1995	104,4	I	poza klasą	poza kategorią
3.	Breńskie	1995	38,1	I	III	poza kategorią

Jakość wód na terenie gminy Wijewo była przedmiotem programu badań Przemęckiego Parku Krajobrazowego, realizowanego na zlecenie Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie, przy współpracy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lesznie w roku 1997. Wyniki badań opublikowano w Biuletynie Parków Krajobrazowych Wielkopolski – Poznań 1998. Spośród 16 przebadanych jezior o powierzchni powyżej 1 ha na obszarze Parku, 6 jezior: Lincjusz, Brzeźnie, Białe, Miałkie, Breńskie i południowa część jeziora Wieleńskiego położona jest w obrębie gminy Wijewo. Zgodnie z kwalifikacją PIOŚ tylko jezioro Białe wykazywało ponadnormatywne zanieczyszczenie wód, dwa jeziora: Miałkie i Wieleńskie charakteryzowały się III klasą jakości wody. Natomiast II klasę jakości posiadały jeziora Lincjusz, Brzeźnie i Breńskie.

Według klasyfikacji troficznej większość jezior parku znalazła się w najgorszej, hipertroficznej klasie, dla której zawartość fosforu całkowitego wynosi powyżej lub równa się $0,1 \text{ mgP/dm}^3$. Badania nad zawartością miogenów, a zwłaszcza fosforu wykazały ok. 4-krotne przekroczenie ładunku niebezpiecznego dla jezior – Białego i Breńskiego. Najniższy poziom obciążenia spośród wszystkich jezior PPK cechuje jezioro Brzeźnie, w którym prawdopodobny odpływ fosforu jest w przybliżeniu równy dopuszczalnemu. Najbardziej uciążliwym i widocznym przejawem przeżyźnienia jezior jest nadmierny rozwój fitoplanktonu, wpływający na znaczne ograniczenie przejrzystości wody. Większość jezior PPK jest wyraźnie przeżyźniona, o czym świadczy niska przezroczystość wody.

W roku 2005 WIOŚ w Poznaniu, Delegatura w Lesznie przeprowadził badania jakości wód w jeziorach: Przemęckie Zachodnie (Wieleńskie i Trzytonowe), Białe-Miałkie i Breńskie.

Wyniki badań monitoringu dla poszczególnych jezior:

Przemęckie Zachodnie

- pod względem fizykochemicznym – kl. III,
- pod względem sanitarnym – kl. I

W stosunku do badań z roku 2000 badania wykazały nieznaczne pogorszenie stanu fizykochemicznego wód a poprawę stanu sanitarnego. Wzrosła ilość związków azotowych w wodzie.

Białe-Miałkie

- pod względem fizykochemicznym – kl. III
- pod względem sanitarnym – kl. I.

Badania wykazały zdecydowane pogorszenie fizykochemicznego stanu wód i poprawę stanu sanitarnego. Zauważalny jest znaczny wzrost zanieczyszczenia miogenami.

Jezioro Breńskie

- pod względem fizykochemicznym – kl. III,
- pod względem sanitarnym – Kl. I.

Badania wykazały nieznaczne pogorszenie fizykochemicznego stanu wód i poprawę stanu sanitarnego. W ostatnim okresie nastąpił znaczny wzrost związków azotu w wodach. Osady wodne tego jeziora zawierają znaczne ilości metali ciężkich.

4.2 Wody podziemne

4.2.1 Charakterystyka ogólna

Podstawowym poziomem wodonośnym gminy, na którym bazują ujęcia wód podziemnych jest poziom międzyglinowy. Największe ujęcie wody „Brenno” bazuje na warstwie wodonośnej nawierconej poniżej 19,8 mppt wykształconej w postaci piasków gruboziarnistych, żwirów i piasków średnio i drobnoziarnistych. Wody podziemne głębszych

poziomów czwartorzędowych znajdują się w więzi hydraulicznej z poziomem wód gruntowych.

W bilansie wód podziemnych powiatu leszczyńskiego dokonano obliczeń zasobów odnawialnych i dyspozycyjnych dla obszaru powiatu w układzie gmin oddzielnie dla piętra czwartorzędowego i trzeciorzędowego (miocenu) przyjmując moduły obliczeniowe według badań hydrogeologicznych (modelowych) i hydrologicznych. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17 Szacunkowe zasoby odnawialne (Q_0) i dyspozycyjne (Q_d) ujmowanych poziomów wodonosnych

L.p.	Gmina	Zasoby piętra (Q) czwartorzędowego [m ³ /h]		Zasoby piętra (Tr) trzeciorzędowego [m ³ /h]		Razem zasoby Q i Tr [m ³ /h]	
		Q ₀	Q _d	Q ₀	Q _d	Q ₀	Q _d
6.	Wijewo	1 162,7	877,6	32,9	27,6	1 195,6	905,2

Zwierciadło wód podziemnych pierwszego poziomu wodonosnego nawiązuje do ukształtowania powierzchni terenu. W gminie Wijewo wody zalegają płytko – wzdłuż obniżen związanych z systemem odwadniającym wody występują w przedziale 1-2 m poniżej poziomu terenu, podobnie wzdłuż rynien jeziornych. Na obszarach pozostałych zwierciadło wód występuje na głębokości od 1,8 m ppt w rejonie Radomyśla, do 4,5 m ppt. w rejonie Brenna, średnio około 2,7 m ppt.

Rozkład wartości średnich miesięcznych głębokości zalegania wód podziemnych wskazuje na jeden okres wzrostu (marzec, kwiecień), oraz jeden okres niżu (wrzesień, październik), co świadczy o zasilaniu wód podziemnych szczególnie w okresie wiosennym. Po okresie wiosennym aż do jesieni występuje zjawisko szczypania zasobów. W okresie letnim pomimo znacznego zasilania opadowego zwierciadło wód podziemnych występuje na głębokości 136 do 164 cm ppt, co wskazuje na brak korelacji między opadami a kształtowaniem się średnich miesięcznych głębokości zalegania wód podziemnych. W rejonie jezior Breńskiego i Brzeźnie występują pojedyncze stałe źródła o niewielkiej wydajności rzędu 0,1 – 0,5 dm³/s. Natomiast zespół stałych źródeł występuje we wschodniej części jeziora Breńskiego oraz poza gminą w rejonie jeziora Zapowiednik (na południe od jeziora położone są najbardziej wydajne zespoły źródeł o wydajności rzędu 100 dm³/s).

Podstawowym poziomem wodonosnym gminy jest poziom związany z utworami czwartorzędowymi. W granicach gminy eksploatowane są wody podziemne z płytkiej czwartorzędowej warstwy wodonosnej o charakterze swobodnym, a nieznaczne napięcie występuje tylko lokalnie, tam gdzie w stropie znajduje się nieco grubsza warstwa gliny. Sytuacja taka występuje w odwierconym otworze na terenie miejscowości Brenno, gdzie lustro wody nawiercone na głębokości 3,5 m stabilizowało się na 2,2 m ppt.

Wschodnia część gminy leży w zasięgu fragmentu głównego zbiornika wód podziemnych - Zbiornika Międzymorenowego Zbąszyń GZWP nr 304. Należy on do zbiorników czwartorzędowych, w którym średnia głębokość ujęć wynosi 25 m, zasoby dyspozycyjne wynoszą 19 tys. m³/d. Moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 1,34 l/s/km².

4.2.2 Jakość wód podziemnych

Wody czwartorzędowe

W wodach pochodzących z utworów czwartorzędowych zasadniczymi parametrami wymagającymi uzdatnienia dla wód przeznaczonych do celów pitnych jest ponadnormatywna zawartość związków żelaza, manganu i amoniaku.

Czwartorzędowe wody podziemne badane były na ujęciu w Brennie w punktach pomiarowych wyznaczonych w ramach Programu Państwowego Monitoringu Środowiska w Województwie Wielkopolskim w roku 2002, 2003 i 2004. Ujęcie Brenno położone jest na zbiorniku GZWP 304 i posiada głębokość stropu warstwy wodonośnej 31,8 m ppt.

Jakość wód czwartorzędowych na ujęciu Brenno w roku 2002 określono jako II a w roku 2003 jako Ia.

Badania jakości wody w 2004 r. w otworach na terenie ujęć w Brennie wykazały, iż woda jest lekko mętna wskutek wytrącania się związków żelaza w ilości 1,3 – 12,4 mg/l. Ponadto, cechuje się znaczną twardością, zawiera 0,2 mg/l związków manganu, 0,16 mg/l amoniaku i ok. 70 mg/l siarczanów. Pod względem bakteriologicznym woda nie jest zanieczyszczona.

Według Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2003 wody poziomu czwartorzędowego GZWP Nr 304 odpowiadały w 100% klasie czystości Ib.

Wody trzeciorzędowe

Stan jakościowy wód trzeciorzędowych cechuje się znaczną zawartością związków żelaza przekraczającą wartości dopuszczalne dla wód do celów pitnych – od 0,5 do 3,0 mg/l. Natomiast ilość manganu waha się od 0,03 do 0,1 mg/l i również w niektórych rejonach przekracza wartości normowane.

Wody podziemne w utworach starszych, mioceńskich wg opracowania „Bilans zasobów wód podziemnych na terenie województwa Wielkopolskiego” (Poznań 1999) posiadają II klasę czystości. Do klasy średniej jakości – II zalicza się wody o naturalnym lub lekko zmienionym chemizmie. W zależności od przeznaczenia wymagają prostego uzdatnienia. Składniki toksyczne nie przekraczają norm dla wód pitnych, natomiast nietoksyczne przekraczają je nieznacznie. Wody poziomu mioceńskiego średniej klasy II nadają się do picia i dla potrzeb gospodarczych po uzdatnieniu lub po przeprowadzeniu prostych zabiegów uzdatniających.

Według Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2003, wody poziomu trzeciorzędowego w badanych punktach odpowiadały klasie czystości III. Stężenia wskaźników głównie HCO₃ i PO₄, ale również Cl i NH₄ były przyczyną zakwalifikowania wód do klasy III.

Tabela nr 18 Punkty badawcze monitoringu zwykłych wód podziemnych badanych przez WIOŚ w Poznaniu – Delegaturę w Lesznie, wg. danych z WIOŚ

L.p.	Punkt monitoringu wód podziemnych	Parametry obniżające klasę czystości w 2003 r.	Parametry obniżające klasę czystości w 2004 r.
3.	Brenno	Żelazo IV klasa	Żelazo II klasa

4.3 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z art. 81 ustawy Prawo wodne z dnia 18.07.2001 r. ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej każdego szczebla.

Obszary zagrożone powodzią obejmują m.in. obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią, w szczególności strefę przepływów wezbrań powodziowych, która zamieszcza się w Studiach gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach ustalających warunki zabudowy i zagospodarowania terenu, na podstawie studium sporządzonego przez dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej. Studium opracowuje się dla obszarów nieobwałowanych i zagrożonych występowaniem powodzi, w którym określa się w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, uwzględniające częstotliwość występowania powodzi, ukształtowanie dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefę przepływu wezbrań powodziowych, tereny zagrożone osuwiskami skarp lub zboczy, tereny depresyjne oraz bezodpływowe. Zarówno dla gminy Wijewo jak i dla województwa Wielkopolskiego brak jest opracowań planów ochrony przeciwpowodziowej w rozumieniu cytowanej ustawy.

Na terenie gmin Wijewo obszary zagrożone występowaniem wysokich wód leżą w północnej jej części, w sąsiedztwie jezior i odcinka doliny Młynówki Kaszczorskiej (Starej Rzeki). Tereny te pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu jako łąki i pastwiska.

4.4. Gospodarka wodno-ściekowa

4.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Woda dla miejscowości gminy Wijewo dostarczana jest z ujęć podziemnych, położonych na terenie gminy oraz na terenie gminy Przemęt.

Gmina Wijewo zwodociągowana jest w prawie 100% za wyjątkiem wsi Przylesie i nielicznych rozproszonych gospodarstw w innych miejscowościach. Pobór wody odbywa się z ujęć wód podziemnych z utworów czwartorzędowych. Długość sieci wodociągowej wg. stanu na 1.01.2005 r. wynosi 37,7 km.

Gmina jest zaopatrywana w wodę z następujących wodociągów:

- 1) **Brenno** – wodociąg grupowy o zatwierdzonych zasobach $Q = 72\text{m}^3/\text{h}$. Wydajność stacji wynosi $1440\text{m}^3/\text{d}$, a obecna produkcja wody - $700\text{m}^3/\text{d}$. Stacja wodociągowa posiada dwa naziemne zbiorniki wyrównawcze, o pojemności 150m^3 . Z ujęcia w Brennie zaopatrywane są wsie Brenno, Wijewo i Radomyśl.
- 2) **Potrzebowo** – stacja zaopatruje tylko wieś Potrzebowo. Ujęcie składa się z dwóch studni i nie posiada zbiorników wyrównawczych. Ujęcie jest w dobrym stanie technicznym, posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne $Q = 225\text{m}^3/\text{h}$. Wydajność stacji wynosi $1200\text{m}^3/\text{d}$. Obecna produkcja wody - $150\text{m}^3/\text{d}$.
- 3) **Zaborówiec** – stacja zaopatruje tylko wieś Zaborówiec. Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości $Q = 40\text{m}^3/\text{h}$.

Miejscowość Miastko zaopatrywana jest w wodę z ujęcia Sączkowo w gminie Przemęt.

Analizując sytuację w zakresie zaopatrzenia gminy w wodę, uznać należy, że stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest zadowalający. Wszystkie stacje wodociągowe są w dobrym stanie technicznym. Stacje uzdatniania wody wymagają jedynie bieżących remontów i modernizacji.

Wynika to z następujących przesłanek:

- 1) na terenie gminy funkcjonują dobrze rozwinięte ale rozproszone i nie zintegrowane systemy zaopatrzenia w wodę oparte o dużą liczbę lokalnych ujęć wody.

2) istniejące obiekty gospodarki wodnej są ogólnie w dobrym stanie technicznym i w pełni zaspokajają potrzeby mieszkańców i jednostek produkcyjnych zlokalizowanych na terenie gminy.

3) ujęcia wody wykorzystywane są w ok. 30%.

Wszystkie ujęcia wody obsługiwane są przez Zakład Usług Wodnych we Wschowie.

W gminie Wijewo wszystkie miejscowości są zwodociągowane, brak jest sieci wodociągowej jedynie w miejscowości Przylesie.

We wsi Zaborówiec istnieją jeszcze ujęcia zakładowe:

1) ujęcie dla Ośrodka Rehabilitacyjno-Wypoczynkowego w Zaborówcu - nieczynne,

2) ujęcie dla Hufca ZHP w Zaborówcu – eksploatowane w czasie trwania obozu harcerskiego.

Tabela nr 19 Dane techniczne oraz stan formalno-prawny ujęć wody znajdujących się na terenie gminy Wijewo

Miejscowość - właściciel ujęcia	Użytkownik ujęcia	Zasoby eksploatacyjne				Pozwolenie wodnoprawne				
		wielkość m ³ /h w kat. B	data wydania	nr decyzji	organ wydający	wydajność (m ³ /h), depresja-S	data wydania	data ważności	nr decyzji	organ wydający
Brenno – Urząd Gminy Wijewo	ZUW Wschowa	72	27.04. 1974 r.	GPO-IV- 423/46/ 74	Wojewoda Zielonogór- ski	$Q_{\max,h} =$ 72m ³ /h S = 3,2 m	2.07. 2002 r.	31.12. .2012 r.	OŚ.II.62 23- 11/2002	Starosta Leszczyński
Pogrzebowo – U.G. Wijewo	j.w.	25	5.01. 1971 r.	BUA- IV/423/2 /71	Wojewoda Leszczyński	$Q_{\max,h} =$ 25 m ³ /h S = 7,2 m	10.12.. 2001 r.	31.12. 2010 r.	OŚ.II.62 23- 41/2001	Starosta Leszczyński
Zaborówiec – U.G. Wijewo	j.w	40	19.02. 2001 r.	OS-IV- 8530/52/ 81	Wojewoda Leszczyński	$Q_{\max,h} =$ 40 m ³ /h S = 2,38 m	28.07. 2005 r.	31.12. 2015 r.	OS.II.62 23- 18/2005	Starosta Leszczyński

Produkcja wody z ujęć własnych gminy Wijewo i zakup wody dla m. Miastko z ujęcia w Sączkowie, gm. Przemęt w roku 2005:

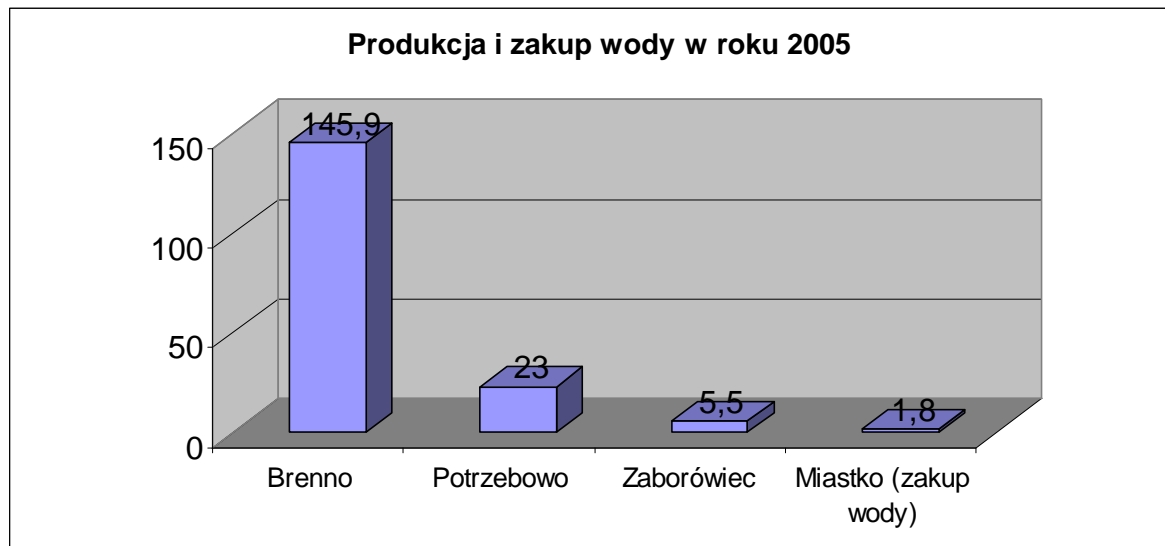
- 1) ujęcie Brenno - 145 900 m³
- 2) ujęcie Pogrzebowo – 23 000 m³
- 3) ujęcie Zaborówiec – 5 469 m³

Zakup wody:

Miastko - 1 842 m³

Produkcję i zakup wody łącznie dla wszystkich miejscowości w gminie Wijewo w roku 2005 (w tys. m³) przedstawia poniższy wykres

Praktycznie wszystkie miejscowości gminy Wijewo, poza wsią Przylesie i nieliczne przysiółki są zwodociągowane.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy Wijewo wynosi łącznie 37,7 km.

Strefy ochronne

Wszystkie ujęcia wody funkcjonujące na terenie gminy posiadają ustaloną jedynie strefę bazopśrednią. Nie ustanowiono dla tych ujęć stref ochrony pośredniej.

4.4.2. Gospodarka ściekowa

Ścieki komunalne

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy są ścieki komunalne i przemysłowe, a także nawozy organiczne i mineralne stosowane w rolnictwie.

Na terenie gminy Wijewo nie ma ani jednej komunalnej oczyszczalni ścieków. Odprowadzanie ścieków odbywa się indywidualnie do teoretycznie szczelnych zbiorników bezodpływowych. Ścieki z terenu gminy przewożone są wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Sławie lub w Wieleniu, gmina Przemęt. Zachodzi podejrzenie, że część gospodarstw domowych odprowadza ścieki do istniejącej przy drogach kanalizacji deszczowej.

Brak kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków stanowi poważne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego Przemęckiego Parku Krajobrazowego, a w szczególności dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie gminy ma być zrealizowane poprzez włączenie się do istniejących oczyszczalni ścieków w Wieleniu, gmina Przemęt lub do oczyszczalni w Grotnikach, gmina Włoszakowice. Nie przewiduje się

budowy oczyszczalni na terenie samej gminy Wijewo. Gmina pismem z 15.02.2005 r. wystąpiła do Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu z wnioskiem o utworzenie aglomeracji dla gminy Wijewo w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Gmina posiada opracowany w 2005 r. „Program uzbrojenia terenu gminy Wijewo”. Program zakłada wyposażenie wszystkich miejscowości gminy Wijewo w sieć kanalizacji sanitarnej i przerzut całości ścieków do oczyszczalni w Wieleniu, gmina Przemęt. Dla zwanego tego planu konieczne będzie pobudowanie sieci kanalizacyjnej tłocznej o łącznej długości 19 500 m i sieci grawitacyjnej o długości 20 850 m. Projekt zakłada budowę 16 przepompowni ścieków. Całkowita ilość ścieków skierowanych do oczyszczalni wyniosłaby 784 m³/d.

Ścieki przemysłowe

Ścieki z zakładów przetwórstwa rolnego, gorzelni, ubojni zwierząt, masarni i innych zakładów produkcyjnych znajdujących się na terenie gminy nie posiadają własnych urządzeń podczyszczających. Stanowią one duże zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

Do największych zakładów przemysłowych wprowadzających do środowiska duże ilości ścieków należy Gorzelnia w Wijewie.

Żadne z przedsiębiorstw nie posiada własnej zakładowej oczyszczalni ścieków. Ścieki przemysłowe gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i dowożone do najbliższej położonych oczyszczalni w Grotnikach, gm. Włoszakowice bądź w Wieleniu, gm. Przemęt.

Wody opadowe

System kanalizacji deszczowej istnieje praktycznie we wszystkich miejscowościach gminy Wijewo. Łączna długość kanalizacji deszczowej znajdującej się przy drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych nie jest znana gdyż nie została zinwentaryzowana. Kanalizacja ta najczęściej wykorzystywana jest jako ogólnospławna, tj. do odprowadzania oprócz wody ścieków bytowych, gnojowicy z gospodarstwa rolnych a także ścieków przemysłowych. Ich odbiornikami są najczęściej rowy przydrożne i melioracyjne.

5. Powietrze atmosferyczne

5.1. Warunki klimatyczne

Według regionalizacji W. Ikonowicza, gmina Wijewo położona jest w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych w Polsce. Wiosna i lato wczesne i ciepłe (+ 18,1 ° C w lipcu), zima łagodna (-3,6 ° C w styczniu) i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną utrzymującą się przez ok. 60 do 65 dni. Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 220 dni. Roczna suma opadów wynosi nieco ponad 550 mm, tj. poniżej średniej krajowej. Wyjątkowo duża jest ilość dni z mgłą – 53,8. Podobnie jak w większości terytorium w kraju przeważają wiatry zachodnie. Informacje podane wyżej oparte są w większości o dane stacji IMGW we Wschowie.

Średnie miesięczne zachmurzenie wynosi ok. 6,4 do 6,9 (w skali od 0 do 100) i kształtuje się w przebiegu rocznym podobnie jak na większości obszaru Polski, tzn. maksimum przypada w listopadzie-grudniu (ok. 7,6-8,2), minimum we wrześniu (ok. 5,1-5,6).

Wilgotność względna również nie odbiega od średniej krajowej i wynosi 81% - średnia w roku, z maksimum w listopadzie-grudniu ok. 88% oraz minimum w czerwcu – 73%.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie, których udział z kierunków NW-SW wynosi w ciągu roku ok. 50%. Wiosną i zimą wzrasta udział wiatrów z kierunku wschodniego.

Na warunki klimatu lokalnego mają wpływ takie elementy jak: ukształtowanie teren, pokrycie szatą roślinną, głębokość zalegania wód gruntowych, duże powierzchnie wód otwartych, itp. Najkorzystniejszymi warunkami klimatu lokalnego charakteryzują się obszary wysoczyzny oraz fragment wyższych poziomów terasowych. Tereny te są dobrze przewietrzane, nasłonecznione i cechują się małą wilgotnością. Natomiast obniżenia terenu niższych poziomów terasowych dna rynien charakteryzują się podwyższoną wilgotnością powietrza, utrudnionym przewietrzaniem.

5.2 Ocena stanu powietrza atmosferycznego

Stężenie zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym jest związane ze stopniem koncentracji źródeł emisji zanieczyszczeń, wielkością emisji, warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz wpływem zanieczyszczeń transgranicznych. Stężenia podstawowych zanieczyszczeń charakteryzują się dużą zmiennością w ciągu roku. W okresie zimowym obserwuje się znaczny wzrost stężeń SO_2 i pyłu zawieszonego. Wzrost stężeń w sezonach grzewczych obserwuje się w szczególności na terenach zabudowy mieszkaniowej (emisja niska). Głównym źródłem emisji, np.: benzenu, węglowodorów pierścieniowych czy metali ciężkich jest sektor komunalny (spalanie węgla) oraz transport samochodowy.

Emisje pyłów i gazów pochodzących ze źródeł naturalnych (np. erozji gleb, procesów gnilnych jak i związanych z działalnością człowieka) mają zasadniczy wpływ na stan jakości powietrza atmosferycznego.

Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery w wyniku działalności człowieka można podzielić na następujące grupy:

- 1) energetyczne spalanie paliw – główne źródło emisji SO_2 , CO_2 , CO, pyłów i tlenków azotu,
- 2) produkcja wyrobów przemysłowych – główne źródło emisji lotnych związków organicznych, metanu, pyłów, SO_2 , NO_2 , i CO_2 ,
- 3) transport – znaczny udział w emisji CO, NO_x , SO_2 , lotnych związków organicznych,
- 4) niska emisja z ogrzewania budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej – emisja tzw. gazów szklarniowych, węglowodorów aromatycznych i dioksan.

Stosunkowo dobrze oszacowana jest wielkość i rodzaj emisji pochodzącej z energetycznego spalania paliw i produkcji wyrobów przemysłowych, gdyż podlega ona ewidencji. Na terenie gminy nie ma zakładów które spalają paliwa w celach energetycznych.

5.2.1 Emisja przemysłowa

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są:

- energetyczne spalanie paliw,
- produkcja wyrobów przemysłowych,
- górnictwo i kopalnictwo,
- transport,
- gospodarka komunalna,
- produkcja rolna.

Z uwagi na brak na terenie gminy dużych zakładów przemysłowych emisja zanieczyszczeń do powietrza substancji gazowych, takich jak SO_2 , NO_2 i CO w skali gminy jest niewielka.

Jednym z większych zakładów które mają wpływ na jakość powietrza w gminie jest Gorzelnia w Wijewie. Gorzelnia emituje zanieczyszczenia gazowe i pyłowe z kotłowni węglowej.

Lokalnie może mieć znaczenie emisja odorów z ferm drobiu zlokalizowanych na terenie Brenna, Radomyśla i Przylesia.

5.2.2 Emisja komunikacyjna

Gwałtowny rozwój przemysłu samochodowego w Polsce znacząco przyczynił się do zwiększenia emisji substancji gazowych do powietrza, w szczególności w dużych aglomeracjach miejskich. Emisja komunikacyjna jest trudna do oszacowania. W Polsce emisja gazów ze źródeł mobilnych w stosunku do całkowitej emisji wynosi: ponad 24% tlenku węgla, 36% tlenków azotu i ok. 26 % lotnych związków organicznych. Na terenie gminy Poniec emisja komunikacyjna pochodzi głównie z transportu odbywającego się na drogach: wojewódzkiej, powiatowych i gminnych.

5.2.3 Emisja niska

Jest to emisja pochodząca z lokalnych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych, wykorzystujących najczęściej jako paliwo węgiel. Emisja ta ma istotny wpływ na stan jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w sezonie grzewczym.

Ważnym elementem zmniejszenia emisji niskiej jest zastąpienie paliwa węglowego innym bardziej przyjaznym środowisku, takim jak: gaz, olej opałowy, drewno lub też energia słoneczna.

6. Hałas

Zgodnie z Ustawą POŚ ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, poprzez utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego, a w przypadku gdy nie jest on dotrzymany zmniejszenie jego poziomu do dopuszczalnego.

Ze względu na środowisko występowania hałas można podzielić na trzy grupy:

- 1) przemysłowy,
- 2) komunikacyjny,
- 3) komunalny (w pomieszczeniach użyteczności publicznej, obiektach sportowych, rozrywkowych).

6.1. Hałas przemysłowy

Pochodzi od instalacji przemysłowych, jak i też innych źródeł takich jak hurtownie i placówki handlowe używające urządzeń chłodniczych czy wentylatorów. Uciążliwość hałasu ze źródeł przemysłowych zależy jest jakości technicznej urządzeń emitujących hałas, a przede wszystkim od lokalizacji w stosunku do zabudowy mieszkaniowej czy użyteczności publicznej. Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza dopuszczalny, tworzy się program działań przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego. Na terenie gminy Wijewo brak jest zakładu dla którego ustanowiono by dopuszczalny poziom hałasu emitowanego dla środowiska.

6.2. Hałas komunikacyjny

Stanowi szczególnie dużą uciążliwość dla mieszkańców aglomeracji miejskich oraz zamieszkujących w pobliżu tras komunikacyjnych (drogowych, kolejowych, lotniczych).

Ocenę stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny stanu akustycznego dokonuje się obowiązkowo dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys.,
- terenów poza aglomeracjami obejmujących drogi i linie kolejowe, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko.

Na potrzeby stanu akustycznego, starosta sporządza co 5 lat mapy akustyczne uwzględniające informacje wynikające z map akustycznych sporządzonych przez zarządzających drogą lub linią kolejową.

Uciążliwość hałasową dla mieszkańców gminy może okresowo powodować ruch samochodowy na drodze wojewódzkiej Wolsztyn-Wijewo-Wschowa.

6.3. Hałas komunalny

Pochodzi głównie z obiektów użyteczności publicznej, amfiteatrów, stadionów sportowych, imprez organizowanych na otwartym powietrzu. Uciążliwość tego rodzaju nie jest tak dokuczliwa jak wymienione wyżej, gdyż najczęściej występuje okresowo (okazjonalnie). Na terenie gminy Wijewo tego rodzaju uciążliwość występuje w okresie sezonu letniego, w szczególności w pobliżu ośrodków wczasowych, terenów rekreacyjnych. Źródłem uciążliwości hałasowej są: w porze dziennej nadmierny ruch samochodowy, urządzenia rozrywkowe oraz organizowane w porze wieczorowej i nocnej dyskoteki.

7. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

7.1. Charakterystyka

Promieniowanie to występuje w zakresie częstotliwości od 1 do 10^{16} Hz. Źródła promieniowania mogą mieć charakter liniowy lub punktowy. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają:

- ze źródeł liniowych – linie energetyczne o napięciu 110 kV i wyższym,
- ze źródeł punktowych – urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące w zakresie częstotliwości 0,1 – 300 MHz, do których należą:
  - urządzenia radiolokacyjne (np. na lotniskach),
  - urządzenia radionadawcze i telewizyjne (np. stacje bazowe telefonii komórkowej),
  - urządzenia elektromagnetyczne o napięciu powyżej 110 kV (np. stacje transformatorowe).

Na terenie gminy Wijewo znajdują się dwa nadajniki telefonii komórkowej:

- 1) w Brennie – firmy ERA i GSM,
- 2) w Wijewie - „IDEA”.

Innym źródłem pól elektromagnetycznych mogą być linie energetyczne o napięciu 110 kV i 220 kV . Na terenie gminy brak linii energetycznych wysokiego napięcia.

Wokół źródeł pól elektromagnetycznych można tworzyć w razie potrzeby obszary ograniczonego użytkowania. Takiego przypadku w gminie nie ma.

8. Gospodarka odpadami

Szczegóły zawarte są w „Planie gospodarki odpadami gminy Wijewo”.

9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

9.1. Charakterystyka

Do jednostek, których działalność może spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska (NZŚ) zaliczyć można m.in. zakłady magazynujące i stosujące substancje niebezpieczne takie jak kwasy, amoniak, magazyny i linie przesyłowe paliw płynnych i gazu, magazyny paliw, mogielniki. Zakłady te podlegają ścisłej kontroli przez WIOŚ i Państwową Straż Pożarną pod kątem zabezpieczenia przed wystąpieniem NZŚ, stanu technicznego, stosowanych zabezpieczeń, planów ratowniczych i przygotowania zakładów na wypadek wystąpienia NZŚ.

9.2 Potencjalne zagrożenia występujące na terenie gminy

Na liście potencjalnych źródeł poważnych awarii przemysłowych wpisanych do rejestru wg. stanu na dzień 31.12.1999 r. (Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 1999) nie ma żadnej jednostki z terenu gminy Wijewo.

III. POLITYKA EKOLOGICZNA I KIERUNKI DZIAŁAŃ NA LATA 2006 – 2009 ORAZ PERSPEKTYWICZNIE DO ROKU 20015

1. Zasady i kierunki polityki ekologicznej

Podstawowe zadania wynikające z polityki ekologicznej Państwa zostały omówione w pkt. 1.2 niniejszego „Programu”.

W II polityce ekologicznej Państwa, uchwalonej w dniu 8 maja 2003 r. przez Sejm sprecyzowano 11 zasad którymi należy się kierować w celu jej realizacji.

Do najważniejszych należy zaliczyć:

1) zasada likwidacji aktualnych problemów dotyczących:

- emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- niewłaściwej gospodarki odpadami,
- zagrożeń jakości wód podziemnych,

2) zasada „zanieczyszczający płaci”

- oznacza odpowiedzialność materialną sprawcy za zanieczyszczanie środowiska,

3) zasada zapobiegania

- dotyczy przeciwdziałania przyszłym potencjalnym problemom, poprzez niedopuszczanie do ich powstawania u źródła,

3) oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych

- dotyczy przede wszystkim wody i surowców naturalnych,

4) zasada integracji zewnętrznej i spójności polityki,

- integracja aspektów ochrony środowiska z takimi zagadnieniami jak transport, turystyka, przemysł, itd.,

5) zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej,

- ma zastosowanie przy wyborze planowanych działań z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza przedsięwzięć inwestycyjnych,

6) zasada regionalizmu,

- uwzględnia specyfikę danego regionu, np. kierunki polityki wojewódzkiej, czy powiatowej,

7) zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska,

- stworzenie warunków do uczestniczenia obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w tworzeniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska.

W tym rozdziale, na tle uwarunkowań prawnych i oceny stopnia ich zgodności z prawem unijnym, zdefiniowano cele długoterminowe w zakresie ochrony środowiska i sposób ich realizacji. Cele te są zgodne nie tylko z polityką ekologiczną Państwa, województwa i powiatu, ale także ze strategią rozwoju województwa wielkopolskiego i powiatu leszczyńskiego.

Kierując się powyższymi zapisami, „Program” określa:

- *cele ekologiczne* średniookresowe do 2015 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone analizą stanu środowiska oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2006 – 2009 ujęte w blokach tematycznych zgodnych z „Polityką ekologiczną państwa” z uwzględnieniem wskazówek zawartych w „Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska”,
- *sposób prowadzenia monitoringu*,
- *aspekty finansowe* wdrażania „Programu”.

Przyjęty w „Programie” cykl monitoringu, oceny i aktualizacji pozostaje w ścisłym związku z metodyką przyjętą w "Programie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju

województwa wielkopolskiego", „Programem ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego” oraz strategiami, programami i planami zagospodarowania. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki działań w zakresie ochrony środowiska.

Zgodnie art. 18 ust.2 że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a zarząd gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich odpowiednio radzie gminy.

2. Gospodarka

2.1 Wprowadzenie

Zagadnienia związane z rozwojem gospodarczym gminy Wijewo zostały zawarte w 3 podstawowych dokumentach jakimi są:

- 1) Studium uwarunkowań i kierów zagospodarowania przestrzennego gminy
- 2) Plan zagospodarowania przestrzennego
- 3) Plan rozwoju lokalnego.

Rozwój gminy oparty jest o zasadę „zrównoważonego rozwoju”, tj. poprzez integrację działań politycznych, społeczno-gospodarczych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej.

Szczególne walory przyrodnicze gminy zdecydowały, że nie ma tu dużych zakładów produkcyjnych. Główne gałęzie gospodarki to rolnictwo, usługi rzemieślnicze i turystyka. Działa tu 212 podmiotów gospodarczych. Dominują wśród nich niewielkie zakłady przetwórstwa spożywczego, hodowli drobiu, przedsiębiorstwa budowlane i zakłady rzemieślnicze oraz usługowe.

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to małe firmy będące we władaniu osób fizycznych oraz małe firmy rodzinne. Prawie wszystkie podmioty gospodarcze znajdują się w rękach prywatnych.

Korzystanie ze środowiska przez zakłady powinno odbywać się poprzez :

- 1) oszczędne korzystanie z surowców,
- 2) stosowanie surowców ekologicznych,
- 3) wykorzystanie energii odnawialnej,
- 4) energochłonność i wodochłonność,
- 5) technologie mało- i bezodpadowe,
- 6) systemy rejestracji emisji i zużytych surowców,
- 7) efektywne procesy produkcyjne.

Główne zagrożenia środowiska:

- emisja zanieczyszczeń do powietrza,
- emisja ścieków,
- powstawanie odpadów przemysłowych,
- degradacja walorów przyrodniczych środowiska,
- emisja hałasu,
- awarie przemysłowe.

2.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015

2.2.1 Cele ekologiczne

Rozwój gospodarczy gminy Wijewo może zostać osiągnięty poprzez:

- wspomaganie rozwoju drobnej przedsiębiorczości w oparciu o tradycję (przetwórstwo rolno-spożywcze, obsługa ruchu turystycznego) oraz nowe branże,
- rozwój usług zarówno dla społeczności gminy oraz osób przyjezdnych (wykorzystanie walorów krajobrazowych i licznych jezior),
- stworzenie preferencji dla działań wytwórczości o wysokim zaawansowaniu technologicznym,
- tworzenie terenów inwestycyjnych - przygotowywanie przez gminę terenów (wykup, scalanie i uzbrajanie) pod przyszłe inwestycje,
- system przekwalifikowania bezrobotnych oraz dostosowanie szkolnictwa (kierunków kształcenia) do potrzeb rynku lokalnego, a w szczególności podniesienie poziomu wykształcenia, ograniczenie kształcenia zawodowego na rzecz kształcenia ogólnego, oparcie rozwoju i modyfikacji szkolnictwa zawodowego o przyszłościowe wizje rozwoju regionu,
- wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności przez rozwój tzw. inkubatorów przedsiębiorczości, umożliwiających podjęcie działalności gospodarczej przez osoby młode, absolwentów lub bezrobotne, na korzystnych warunkach, promocję gminy w kraju i za granicą.

2.2.2 Kierunki działań minimalizujących zagrożenia:

- lokalizacja zakładów produkcyjnych na terenach już zainwestowanych,
- rozwój przemysłu przyjaznego środowisku,
- restrukturyzacja przemysłu,
- właściwe gospodarowanie terenami przemysłowymi,
- zakaz lokalizacji zakładów uciążliwych dla środowiska na terenie przemysłowego Parku Krajobrazowego.

2. Rolnictwo

2.1. Wprowadzenie

Gmina Wijewo jest gminą typowo rolniczą o utrwalonej strukturze własności i wielkości gospodarstwa rolnych. Niska jakość gleb i szczególne walory środowiska przyrodniczego ograniczają rozwój rolnictwa.

W strukturze powierzchni gminy Wijewo użytki rolne stanowią 4359 ha tj. 71,0 % powierzchni gminy. Pomimo słabych (w skali regionalnej) warunków glebowych perspektywom rozwoju rolnictwa na terenie gminy Wijewo sprzyja fakt, że przeważają tu duże gospodarstwa rolne, o średniej powierzchni ok. 10 ha, co sprzyja mechanizacji i rozwojowi produkcji.

2.2. Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

2.2.Cele ekologiczne:

- powiększanie gospodarstw i koncentracja ziemi,
- racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- poprawa struktury jakościowej, wartości przyrodniczej i gospodarczej użytków rolnych,
- zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- poniesienia efektywności produkcji rolnej.

Niekorzystna struktura gospodarstw rolnych, a także ich rozdrobnienie będzie wymagało przekształceń prowadzących do powiększenia indywidualnych gospodarstw produkcyjnych i tworzenia gospodarstw nowoczesnych, wysoko zmechanizowanych, o wyspecjalizowanym kierunku produkcji. Współpracujący między sobą rolnicy tworzyć będą grupy producenckie w celu regulacji rynku rolnego, tworzenia wspólnych programów pomocowych.

Zmiany związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej spowodują konieczność powiększania areału gospodarstw rolnych i nawiązania współpracy między nimi. W perspektywie długoterminowej, przewiduje się zmniejszenie ilości dominujących obecnie drobnych gospodarstw rolnych, których głównym źródłem utrzymania jest rolnictwo. Jednocześnie dla rolników, którzy zrezygnują z aktywności rolniczej trzeba będzie tworzyć warunki do podejmowania działalności gospodarczej w sferze usług.

Zostanie zoptymalizowane stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów. Obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowania środków ochrony (przestrzeganie okresu karencji i prewencji) przyczynią się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania rolnictwa i poprawę stanu środowiska na terenach wiejskich.

Aby gospodarstwa małe mogły wytrzymać konkurencję silnych ekonomicznie gospodarstw dużych, muszą być prowadzone w sposób nowoczesny, przy uwzględnieniu dobrej współpracy między nimi. W strukturze współpracy, właściciele tych gospodarstw muszą określić system wspólnego używania maszyn, urządzeń oraz organizacji rynku zbytu. Wielkość i kierunki produkcji uzależnione są oprócz warunków jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej także od dobrej organizacji punktów skupu, polityki cenowej oraz zapotrzebowania rynku. Należy zapewnić optymalny rozwój rolnictwa w oparciu o preferencyjne kredyty i restrukturyzację indywidualnych gospodarstw, a także tworzenie warunków (ulgi podatkowe, tworzenie spółek z udziałem gminy) dla budowy zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Istotnym jest też fakt, że nawet najlepsze warunki przyrodnicze nie są wystarczające do harmonijnego rozwoju rolnictwa. Na poziomie gminy, czy powiatu należałoby szukać rozwiązań łagodzących skutki nie zawsze właściwej polityki rolnej państwa, zwłaszcza w dziedzinie skupu, przechowalnictwa i przetwórstwa płodów rolnych.

2.2.2 Kierunki działań

Dla poniesienia efektywności produkcji rolnej niezbędnym wydaje się podjęcie działań w szeroko pojętym otoczeniu rolnictwa, a mianowicie w zakresie:

- melioracji wodnych
- zaopatrzenia w wodę
- budowy dróg transportu rolnego
- rozwoju systemów odprowadzania ścieków i utylizacji odpadów
- rozwoju sieci punktów skupu płodów rolnych i żywca
- modernizacji zaplecza magazynowego
- szkoleń i promocji nowoczesnych metod upraw i hodowli
- obsługi rolnictwa w zakresie specjalistycznych usług i rzemiosła.

3. Turystyka i rekreacja

3.1 Stan wyjściowy

Gmina Wijewo, objęta w całości formami ochrony środowiska naturalnego stanowi doskonale miejsce dla rozwoju turystyki i rekreacji, zarówno dziennej jak i pobytowej. Różnorodność krajobrazu, mikroklimat i stan środowiska naturalnego pozwalają na rozwój tej dziedziny gospodarki narodowej. Zasadniczymi elementami atrakcyjności przyrodniczej środowiska tego obszaru są liczne jeziora (łącznie zajmują ponad 449 ha) i siedliska leśne (16% powierzchni gminy). Obszar gminy został zakwalifikowany do I kategorii atrakcyjności turystycznej byłego województwa leszczyńskiego. Wysokiej klasy atrakcyjność stanowi kompleks jezior: Wieleńskie – Trzytoniowe, Breńskie, Białe Miałki, Lincjusz, Brzeźne. Jeziora te łączą się z kompleksem jezior Przemennickich tworząc zespół połączonych ze sobą jezior, a tym samym atrakcyjny szlak kajakowy.

Różnorodność krajobrazu, mikroklimat i stan środowiska naturalnego pozwalają na rozwój tej dziedziny gospodarki. W gminie Wijewo jest 1557 miejsc noclegowych, z których korzysta rocznie ok. 15 tys. turystów. Do tej liczby należy dodać właścicieli domów letniskowych i weekendowych.

3.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

3.2.1 Cel podstawowy

Rozwój turystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych, przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu.

Punktem wyjścia do rozwoju turystyki jest ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wszelkim działaniom dotyczącym zagospodarowania w gminie musi towarzyszyć harmonijna zgodność przyrody z działalnością człowieka.

3.2.2 Kierunki działań

Działania w zakresie rozwoju turystyki winny obejmować:

- wyznaczanie, urządzenie i popularyzowanie tras i szlaków turystycznych opartych o określony temat np. przyrodniczy czy kulturowy,
- wyznaczanie, urządzenie i popularyzowanie szlaków turystycznych związanych z uprawianiem sportu np. wędrówek pieszych, rowerowych czy konnych.
- szeroko pojęta ochrona środowiska przyrodniczego, jak np.: uporządkowanie gospodarki ściekowej, edukacja społeczna ukierunkowana na ochronę środowiska,
- ukierunkowanie profilu kształcenia młodzieży na potrzeby rozwoju funkcji turystyczno - rekreacyjnej gminy,
- stworzenie dla terenu parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu systemu informacji o szlakach, miejscach atrakcyjnych turystycznie i miejscach odpoczynku,
- czytelne oznakowanie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych,
- dbałość o dostosowanie frekwencji turystów do chłonności środowiska przyrodniczego danego obszaru,
- wprowadzenie nie zainwestowanego pasa terenu o szerokości min. 100 m od linii brzegowej jezior,
- propagowanie budownictwa pensjonatowego w rejonie Zaborówca,
- propagowanie turystyki kwalifikowanej: wędkarstwo, łowiectwo, zbieractwo oraz turystyki pieszej, rowerowej i wodnej (kajakarstwo).

- budowa bazy noclegowej w obiektach hotelowo-gastronomicznych i gospodarstwach agroturystycznych,
- budowa dostępnych dla turystów obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych,
- propagowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki,
- rozbudowania i zmodernizowania sieci komunikacyjnej.

4. Ochrona przyrody i krajobrazu

4.1 Wprowadzenie

Szczególne walory przyrodnicze gminy Wijewo wynikają z urozmaiconej rzeźby terenu, bogatej i zróżnicowanej szaty roślinnej, dużej ilości zbiorników i cieków wodnych, braku uciążliwego przemysłu. Cała gmina znajduje się w ekologicznym systemie obszarów chronionych.

Walory przyrodnicze gminy powodują, że działalność gospodarcza powinna być podporządkowana wymogom ochrony środowiska przyrodniczego. Konieczność tę odzwierciedla krajowy system obszarów chronionych.

Realizacja zadań zakresu ochrony i kształtowania krajobrazu wynika z szeregu unormowań krajowych jak również podpisanych przez Polskę umów i konwencji międzynarodowych:

- Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Konwencja Paryska z 1972 roku);
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych (Konwencja Ramiarska z 1975 roku);
- Konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt (Konwencja Bońska z 1979 roku);
- Konwencja o ochronie europejskiej dzikiej flory i fauny oraz siedlisk przyrodniczych (Konwencja Berneńska z 1979 roku);
- Konwencja o różnorodności biologicznej (Konwencja z Rio z 1992 roku);

Ponadto, w lipcu 2002 roku przyjęty został przez Parlament Europejski i Radę UE VI Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010. Celem programu jest polepszenie stanu środowiska i jakości życia mieszkańców.

Dla osiągnięcia tego celu że podstawowymi działaniami dla Polski będą:

- zwiększenie lesistości do 30% w 2020 rok, a docelowo do 32 – 33%.
- włączenie wyznaczonych obszarów do europejskiej sieci NATURA 2000,
- ochrona terenów wodno-błotnych,
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych.

4.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do roku 2015

4.2.1 Cele ekologiczne

Podstawowe cele to:

- 1) należyta ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- 2) zachowanie i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu wiejskiego z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;
- 3) tworzenie środowiska na terenach zurbanizowanych wzmacniających zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka oraz umożliwiającego rozwój bioróżnorodności,
- 4) podnoszenie świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

4.2.2 Kierunki działań

Uwzględniają zasadę ekorozwoju oraz założenia polityki przestrzennej gminy, szczególnie ważne jest zachowanie podstawowych zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu poprzez:

- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, bez naruszania równowagi środowiska,
- zachowanie i ochrona w krajobrazie tych elementów, które są jego największymi walorami,
- unikanie kolizji między zagospodarowaniem przestrzennym a warunkami przyrodniczymi i ochroną środowiska,
- zapewnienie ciągłości ekologicznego systemu obszarów chronionych,
- zachowanie bioróżnorodności siedlisk leśnych,
- prowadzenie działań zachowujących trwałe użytki zielone, zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, tereny podmokłe, miedze i mozaikowaty układ pól,
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów poprzez: popieranie mechanizmów samoregulacji w przyrodzie oraz zwiększenie udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nim roślin zwierząt i mikroorganizmów,
- zagospodarowanie lasów w sposób zapewniający maksymalizację korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- zachowanie w stanie naturalnym różnych typów biocenon biotypów leśnych i nieleśnych,
- zalesianie i zadrzewianie gruntów rolnych nieprzydatnych do uprawy,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i wspólne działania z zakresu edukacji, zrównoważonego użytkowania i czynnej ochrony krajobrazu i przyrody.

Na terenie gminy Wijewo nie przewiduje się utworzenie nowych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych. Natomiast projektuje się utworzenie 2 obszarów chronionych, sieci ekologicznej NATURA 2000: Obszar Specjalnej Ochrony – „Pojezierze Sławskie” oraz Specjalnego Obszaru Ochronnego p.n. „Jezioro Brenno”.

5. Ochrona powierzchni ziemi

5.1. Wprowadzenie

Powierzchnia ziemi z mocy prawa podlega ochronie, poprzez zapewnienie jej jak najlepszej jakości. Ochrona ta polega m.in. na racjonalnym gospodarowaniu ziemią, zachowaniu wartości przyrodniczych, ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania, zachowania właściwych standardów jakościowych i kulturowych.

W strukturze powierzchni gminy Wijewo użytki rolne stanowią 4359 ha tj. 71,0 % powierzchni gminy.

Jeśli chodzi o przydatność rolniczą gleb – przeważają gleby kompleksów 6 żytniego słabego (44,0%), 7 - żytniego b. słabego (23,1 %), 5 – żytniego dobrego (20,0 %).

Gleby klasy V i VI stanowią ca 70,0 % gruntów ornyc, a gleby klasy III i IV ca 30,0% gruntów ornyc. Przy czym gleby klasy III stanowią tylko 1,5 % powierzchni gruntów ornyc. Brak jest gleb I, II i IIIa klasy bonitacyjnej, a więc najżyźniejszych.

Ogólny wskaźnik waloryzacji przestrzeni produkcyjnej powiatu leszczyńskiego osiągnął 65,7 punktów, przy średniej dla województwa wielkopolskiego wynoszącej 63,4. Jak wynika z oceny warunków agroekologicznych byłego województwa leszczyńskiego – gmina Wijewo otrzymała najmniejszą ilość punktów spośród wszystkich gmin tj. **53,7**.

Gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym stanowią 53% powierzchni wszystkich użytków rolnych w gminie. Stąd też wynika wysokie zapotrzebowanie na wapnowanie gleb.

Zawartość metali ciężkich w glebach gminy Wijewo: kadm (Cd) – 0,10 mg/kg, ołów (Pb) – 11,3 mg/kg, cynk (Zn) – 21,0 mg/kg, nikiel (Ni) – 2,4 mg/kg. Gleby gminy Wijewo spełniają warunki dla produkcji zdrowej żywności.

5.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

5.2.1 Cele ekologiczne

Cel podstawowe:

- 1) właściwe użytkowanie gleb, zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej,
- 2) zapobieganie erozji gleb,
- 3) ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych.

Dla ograniczenia negatywnego wpływu intensyfikacji produkcji rolnej konieczne jest propagowanie produkcji rolnej zgodnej z zasadami rolnictwa ekologicznego. Niezbędne jest zinwentaryzowanie wszystkich powierzchni zdegradowanych i identyfikacja zagrożeń oraz podjęcie działań celem przywrócenia tych terenów do produkcji rolnej lub leśnej. Wyłączanie gruntów rolnych i leśnych należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Pod inwestycje należ w pierwszej kolejności przeznaczać grunty w obszarach już zabudowanych.

5.2.2 Kierunki działań

Działania na rzecz ochrony powierzchni ziemi winny obejmować:

- 1) inwentaryzację terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- 2) identyfikację zagrożeń zanieczyszczenia gleb i rekultywację terenów zdegradowanych oraz przywrócenia ich do produkcji,
- 3) ochronę gleb przed erozją, głównie poprzez wprowadzanie zadrzewień pasowych, szczególnie na terenach pozbawionych lasów,
- 4) ograniczanie wyłączeń gruntów z produkcji, szczególnie o wysokiej klasie bonitacji i cennych przyrodniczo,
- 5) zakaz prowadzenia działalności przemysłowej w obszarach chronionych naruszających w sposób trwały rzeźbę terenu,
- 6) podnoszenie wiedzy użytkowników gleb w zakresie dobrych praktyk rolniczych i zasad rolnictwa ekologicznego. Istotnym kierunkiem działań w ramach ochrony gleb będzie wdrażanie i upowszechnianie **Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR)**. Znaczącej poprawie ulegnie świadomość ekologiczna mieszkańców, co wiązać się będzie ze zmniejszeniem ilości dzikich wysypisk, wypalania łąk i ściernisk, wprowadzania ścieków do gruntów, wyrzucania odpadów.

6. Ochrona kopalin

6.1 Wprowadzenie

Regulacje prawne dotyczące ochrony kopalin zawarte są w art. 125 i 126 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska”. Złóża kopalin polegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz zapewnieniu kompleksowego ich wykorzystania, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatacja złoża kopaliny winna być prowadzona w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Ochrona złoża, powierzchni ziemi oraz wód spoczywa na prowadzącego eksploatację złoża.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami kopalin ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakaz zabudowy.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz wykorzystania kopalin reguluje ustawa Prawo geologiczne i górnicze.

Na terenie gminy znajduje się kilka wyrobisk (część nieczynna) eksploatowanych na potrzeby lokalne. Eksploatacja na niewielką skalę odbywa się w Zaborówcu.

Złoże kruszywa naturalnego Zaborówiec położone jest na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego i w obszarze Wysokiej Ochrony dla GZWP. Jak wynika z projektu zagospodarowania złoża eksploatacja złoża, poza odkształceniem krajobrazu nie wpłynie ujemnie na środowisko.

Ponadto, na terenie całej gminy istnieją niewielkie wyrobiska powstałe po nielegalnej eksploatacji kruszywa i torfu na potrzeby własne. Na przykład w Radomyślu odbywa się, bez wymaganych prawem pozwoleń eksploatacja piasku. Wyrobiska po wydobyciu kruszywa wymagają rekultywacji. Wyrobiska po torfie stanowią obecnie niewielkie oczka wodne.

W oparciu o kompleksowe badania geologiczne na terenie gminy stwierdzono, że perspektywy ograniczają się do złóż kruszywa naturalnego i że szanse na udokumentowanie dużych złóż są niewielkie.

Obszary perspektywiczne złóż surowców mineralnych (kruszywa naturalnego i torfu) zostały udokumentowane w okolicach miejscowości Brenno, Wijewo, Radomyśl i Zaborówiec.

6.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

6.2.1 Cele ekologiczne

Cele podstawowe:

- 1) racjonalne gospodarowanie zasobami surowców przy zachowaniu wartości przyrodniczych
- 2) rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Wydobywanie kopalin wiąże się z powstawaniem szkód w środowisku. Wydobywanie kopalin systemem odkrywkowym powoduje degradację powierzchni terenu. Rekultywacja wyrobiska po zakończonej eksploatacji w niewielkim stopniu łagodzi przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin.

6.2.2 Kierunki działań

Podstawowe działania na rzecz ochrony zasobów kopalin:

- 1) dla złóż eksploatowanych - maksymalne wykorzystanie zasobów w granicach udokumentowania, a następnie skuteczna i właściwa, z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska. rekultywacja wyrobiska. Przestrzeganie warunków prowadzenia eksploatacji, jej zakończenia i rozliczenia oraz przeprowadzenia rekultywacji. Obowiązki te ciążyą na użytkowniku złoża.
- 2) dla złóż nie eksploatowanych - zabezpieczenie zasobów udokumentowanych złóż przed ich utratą, poprzez ochronę tych obszarów, na których występują przed zainwestowaniem uniemożliwiającym późniejszą eksploatację,
- 3) dla złóż eksploatowanych nielegalnie – inwentaryzacja nielegalnych kopalni, wstrzymanie eksploatacji przez organ nadzoru górniczego; likwidacja szkód, zabezpieczenie złoża przed dewastacją, nakaz rekultywacji.

7. Ochrona wód powierzchniowych

7.1 Wprowadzenie

Największe zagrożenie dla środowiska na terenie gminy stanowi zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zarówno dla wód płynących jak i zbiorników wodnych. Wszystkie jeziora cechuje przeżyźnienie, czego objawem jest nadmierny rozwój fitoplanktonu, który wpływa na znaczne ograniczenie przezroczystości wody. Główną przyczyną zanieczyszczenia wód powierzchniowych są zrzuty ścieków komunalnych oraz zanieczyszczenia spływające z pól. Zanieczyszczenia ze spływów powierzchniowych pochodzą głównie z nawożenia pól (nawozy mineralne, gnojowica), oprysków, składowania obornika i kiszonek bez odpowiedniego zabezpieczenia. Aktualnie RZGW we Wrocławiu opracował „Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych”.

Szczególną rolę odgrywają tu związki biogenne zawierające azot i fosfor. Badania jezior: Białego i Breńskiego na zawartość miogenów, a zwłaszcza fosforu wykazały około 4-krotne przekroczenie ładunku. Według klasyfikacji troficznej większość jezior PPK znalazła się w najgorszej hipertroficznej klasie, o zawartości fosforu powyżej 0,1 mgP/dm³. Uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej w gminie jest podstawowym elementem warunkującym poprawę jakości wód.

Obszary azotanowe

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) we Wrocławiu wydał odpowiednie rozporządzenia w sprawie wprowadzenia *programu działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych* (rozp. z dnia 26.04.2004 Dz.Urz. Nr 61, poz. 1381 i poz. 1382).

Gmina Wijewo nie należy do obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych ustanowionych

Związek Gmin Nadobrzeńskich

Gmina Wijewo należy do Związku Gmin Nadobrzeńskich działającego w ramach Stowarzyszenia Gmin Nadobrzeńskich. Podstawowym celem Stowarzyszenia są działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego obszaru nad Obrą i jej dorzeczami. Stowarzyszenie działa w zakresie gospodarczym, oświatowym, kulturalnym, sportowo-turystycznym oraz w zakresie promocji gmin stowarzyszonych. Stowarzyszenie Gmin Nadobrzeńskich, z którego inicjatywy powołano Związek Gmin Nadobrzeńskich jest organizacją zrzeszającą 32 gminy z województw lubuskiego i wielkopolskiego.

Związek Gmin Nadobrzeńskich przygotowuje się do inwestycji, mającej kompleksowo rozwiązać gospodarkę wodno-ściekową w dorzeczu Obry. Gminy zrzeszone w tej organizacji mają nadzieję na pozyskanie środków finansowych na realizację tej megainwestycji z Europejskiego Funduszu Spójności. Inwestycja pod nazwą „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni rzeki Obry” znalazła się na liście zasadniczej Ministerstwa Środowiska do realizacji z Funduszu Spójności w latach 2004-2006.

7.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

7.2.1 Cele ekologiczne

Cele podstawowe:

- 1) zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,

- 2) poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej.

7.2.2 Kierunki działań

W celu ochrony wód powierzchniowych konieczne będzie podjęcie następujących działań:

- 1) uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnych oraz budowę własnych oczyszczalni ścieków lub też włączenie się do istniejących oczyszczalni w sąsiednich gminach,
- 2) inicjowanie działań zmierzających do ograniczenia spływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego (np. zakaz stosowania gnojowicy przy zamrzniętej pokrywie glebowej, stosowanie płyt obornikowych i szczelnych silosów na kiszonki),
- 3) kontrola i podjęcie działań zakazujących wprowadzania ścieków do kanalizacji deszczowej,
- 4) kontrola miejsc nielegalnych odprowadzeń ścieków do wód powierzchniowych oraz stanu technicznego szamb,
- 5) budowa sieci kanalizacji deszczowej w miejscowościach, w których jest jej brak,
- 6) racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

8. Ochrona wód podziemnych

8.1. Wprowadzenie

Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają z mocy prawa ochronie polegającej w szczególności na:

- zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania,
- utrzymaniu równowagi zasobów tych wód.

Ujęcia wody oraz obszary zasilania wód są chronione poprzez ustanawianie stref ochronnych. Zwiększenie skuteczności ochrony wód podziemnych ma na celu zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych. Wszystkie ujęcia wody eksploatowane na terenie gminy Wijewo posiadają ustaloną jedynie strefę ochrony bezpośredniej.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia zwłaszcza wód podziemnych są spływy obszarowe oraz przedostawanie się zanieczyszczeń z nieszczelnych szamb, ścieki przedostające się z nieszczelnej kanalizacji, bądź zanieczyszczenia migrujące ze składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz jako skutki zdarzeń awaryjnych.

Ograniczanie zanieczyszczeń z tytułu spływów powierzchniowych będzie realizowane poprzez systematyczne wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki rolnej zgodnych z założeniami ochrony środowiska.

Wody podziemne przeznaczone są w pierwszej kolejności na zaspokojenie potrzeb bytowych ludzi.

8.2 Cele ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

8.2.1 Cele ekologiczne

Podstawowe cele niezbędne dla ochrony zasobów i jakości wód podziemnych:

- 1) ochrona zasobów wodnych i racjonalne gospodarowanie wodą,
- 2) zapewnienie wszystkim mieszkańcom i turystom odpowiedniej ilości i jakości wody do picia,
- 3) oszczędne gospodarowanie wodą dla celów przemysłowych.

8.2.2 Kierunki działań

Ochrona zasobów wód podziemnych wymaga podjęcia następujących działań:

- 1) egzekwowanie ograniczeń obowiązujących w strefach ochronnych ujęć wody,
- 2) usunięcie wszelkich nieszczelności w sieci wodociągowej oraz wymiana rur azbestowo-cementowych na rury z PCV,
- 3) racjonalne gospodarowanie wodą w sektorze gospodarczym (np. zamknięcie obiegu wody),
- 4) modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE,
- 5) ustalenie normatywnych wskaźników zużycia wody w gospodarce komunalnej, stymulujących jej oszczędzanie,
- 6) wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych,
- 7) opracowanie szczegółowej koncepcji rozwiązania gospodarki ściekowej w gminie,
- 8) kontrola studni gospodarskich (wykorzystywanych często po wybudowaniu sieci wodociągowej jako szamba) i ich likwidacja,
- 9) wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Teren gminy Wijewo nie należy do obszarów szczególnie zagrożonych powodzią, co wynika z ukształtowania terenu (wyniesienia), sieci hydrograficznej i dość niskich rocznych opadów atmosferycznych. Na terenie gminy obszary zagrożone występowaniem wysokich stanów wód leżą w północnej części gminy, w sąsiedztwie jezior i odcinka doliny Młynówki Kaszczorskiej - Starej Rzeki. Tereny te pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu jako łąki i pastwiska.

Na wypadek wystąpienia zagrożeń powodziowych został opracowany w ramach Planu Reagowania Kryzysowego – „Plan operacyjny bezpośredniej ochrony przeciwpowodziowej powiatu leszczyńskiego”.

Konserwacją cieków podstawowych oraz urządzeń i obiektów melioracji wodnych na terenie gminy zajmuje się Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu Rejonowy Oddział w Lesznie.

10. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami stanowi odrębne opracowanie p.n. „Plan gospodarki odpadami dla gminy Wijewo” opracowany przez Biuro Usług Ekologicznych „EKOMAL” Andrzej Malatyński, Włoszakowice.

11. Ochrona powietrza atmosferycznego

11.1 Wprowadzenie

Z uwagi na specyfikę gminy Wijewo, tj. dominującą rolę gospodarki rolnej, niewielkie zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, zakłady usługowe i rzemieślnicze, zabudowa wiejska - podstawowym źródłem zanieczyszczeń emitowanych do powietrza są

przydomowe i zakładowe kotłownie opalane węglem kamiennym. Jednym z większych zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza jest Gorzelnia w Wijewie.

Lokalnie może mieć znaczenie emisja z ferm drobiu zlokalizowanych na terenie Brenna, Radomyśla i Przylesia.

Znaczącym źródłem emisji, jest transport samochodowy wzdłuż drogi wojewódzkiej Wolsztyn-Wijewo-Wschowa (w szczególności dla zabudowań położonych przy trasie).

11.2. Cel ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

11.2.1 Cele ekologiczne

Cele podstawowe:

- 1) zmniejszenie emisji ze źródeł opalanych węglem,
- 2) zwiększenie udziału ekologicznych nośników energii,
- 3) ograniczanie zużycia i strat energii.

Zgodnie z Prawem energetycznym gmina powinna posiadać plan zaopatrzenia w energię ciepłą, elektryczną i paliwa płynne. Plan taki pozwala właściwe wykorzystanie mocy urządzeń ciepłych, podejmowanie działań termomodernizacyjnych, modernizację lokalnych kotłowni czy rozbudowę sieci gazowniczej, stosowania niekonwencjonalnych źródeł energii.

11.1.2 Kierunki działań

Realizacja wyżej wymienionych celów wymaga podjęcia następujących działań:

- 1) stworzenie korzystnych warunków finansowania przedsięwzięć zamiany ogrzewania z węglowego na bardziej ekologiczne (gazowe, olejowe),
- 2) preferowanie niekonwencjonalnych źródeł energii – kolektory słoneczne, grzewcze ogniwa paliwowe, energia wiatrowa, wodna,
- 3) szersze wykorzystywanie energii z biomasy – np. wykorzystywanie słomy,
- 4) stosowanie nowoczesnych technologii ograniczających zużycie energii (głównie w przemyśle),
- 5) propagowanie technologii termomodernizacyjnych (ocieplanie budynków),
- 6) podnoszenie świadomości ekologicznej.

12. Wykorzystanie energii odnawialnej

12.1 Wprowadzenie

Polityka ekologiczna państwa zakłada do 2010 roku co najmniej podwojenie w stosunku do 2000 roku wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Jest to zgodne z polityką Unii Europejskiej. „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” (przyjęta przez Sejm RP 23.08.2001 roku) zakłada osiągnięcie 7,5 % udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej w roku 2010. Przewiduje się, że dominujący wpływ będzie miało wykorzystanie biomasy (drewno, odpady drzewne, biogaz), a następnie energetyka wiatrowa, słoneczna i geotermalna.

Średni wskaźnik produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej wynosi 5,8% w ogólnej produkcji energii. Dla Polski wskaźnik ten wynosi 2,8%. W strukturze źródeł energii odnawialnej dominuje energia z biomasy, następnie energia wodna i pozostałe źródła.

Biomasa wykorzystywana na cele energetyczne to przede wszystkim odpady drzewne, słoma, rzepak i wierzba.

12.2 Cel średnioterminowy i kierunki działań do 2015 roku

12.2.1 Cele ekologiczne i kierunki działań do roku 2015

Cel podstawowy

Wspieranie działań dla zwiększenia wykorzystania energii odnawialnej

12.2.2 Kierunki działań

Podstawowe kierunki to:

- 1) wspieranie działań na rzecz produkcji biomasy energetycznej,
- 2) propagowanie zmiany paliw na bardziej przyjazne środowisku.

Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii najczęściej związane jest z lokalną bazą surowców. Ostatnio coraz częściej korzysta się w lokalnych kotłowniach z energii biomasy (zrębki drewna, słoma). Powszechnie stosuje się wykorzystywanie odpadów drzewnych powstających w tartakach i zakładach drzewnych. Do celów energetycznych może być wykorzystywana także energia takich roślin jak wierzba czy malwa pensylwańska oraz biogaz powstający w wyniku fermentacji odpadów z produkcji zwierzęcej. Należy w dalszym ciągu wspierać w miarę możliwości różnorodne inicjatywy związane z wykorzystywaniem energii odnawialnej oraz propagować zmianę paliwa na bardziej przyjazne środowisku.

13. Hałas

13.1 Wprowadzenie

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego, zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymywany.

Podstawowym wskaźnikiem oceny klimatu akustycznego jest poziom równoważny A hałasu LAeq, stanowiący średnią w czasie wartość poziomu hałasu, wyznaczoną w sposób określony polską normą. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu jest przyporządkowanie danego terenu do określonej kategorii wg sposobu zagospodarowania.

Zapewnienie właściwego kształtowania klimatu akustycznego w otoczeniu zakładów produkcyjnych jest obowiązkiem właściciela obiektu. Działalność zakładu nie może powodować przekroczeń standardów emisyjnych. Jeżeli w otoczeniu zakładu hałas przekracza obowiązujące wartości dopuszczalne, wymagane jest uzyskanie pozwolenia na jego emisje.

Oceny stanu akustycznego dokonuje się obowiązkowo dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tyś,
- terenów poza aglomeracjami obejmujących drogi i linie kolejowe, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko.

Na potrzeby stanu akustycznego, starosta sporządza co 5 lat mapy akustyczne uwzględniające informacje wynikające z map akustycznych sporządzonych przez zarządzających drogą lub linią kolejową.

Uciążliwość hałasową na terenie gminy może powodować lokalnie: ruch samochodowy wzdłuż dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej oraz hałas komunalny – szczególnie w okresie letnim na terenach ośrodków wczasowych.

Na terenie gminy Wijewo brak jest zakładów dla których wydano decyzję o dopuszczalnym poziomie emisji.

13.2 Cel ekologiczne i kierunki działań do 2015 roku

13.2.1 Cele ekologiczne

Cel podstawowy: **utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego.**

13.2.2 Kierunki działań

Dla realizacji założonego celu konieczne jest ograniczenie hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych poprzez budowę obwodnic w miejscowościach położonych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, a także zmniejszenie hałasu ze źródeł przemysłowych i komunalnych (w sezonie letnim wokół terenów lotniskowych).

Podstawowe kierunki działań dla ograniczenia emisji hałasu to:

- 1) identyfikacja i monitorowanie źródeł hałasu,
- 2) stosowanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych zapobiegających lub zmniejszających przenikanie hałasu do środowiska (ekrany dźwiękochłonne przy trasach komunikacyjnych, obwodnice),
- 3) ograniczanie uciążliwości hałasowej z zakładów przemysłowych (stosowanie nowoczesnych technologii i urządzeń, stosowanie ekranów dźwiękochłonnych),
- 4) wydawanie odpowiednich zarządzeń ograniczających hałas na terenach lotniskowych.

14. Promieniowanie elektromagnetyczne

14.1 Wprowadzenie

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych oraz zmniejszenie poziomów tych pól, gdy nie są one dotrzymywane. Rosnący zakres zastosowań energii elektromagnetycznej, wprowadzenie nowych urządzeń do eksploatacji powoduje, iż w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba urządzeń emitujących elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, powodując tym samym wzrost „zanieczyszczeń elektromagnetycznych”.

14.1 Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku

14.1.1 Cel ekologiczny

Cel podstawowy: **bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego.**

Konieczne jest przeprowadzenie dokładnej inwentaryzacji źródeł pól elektromagnetycznych, a także prowadzenie w ramach monitoringu szerokopasmowych pomiarów widma pól elektromagnetycznych oraz określenie skali zagrożeń.

Niezbędne jest też wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP). Zapisy te będą podstawą do wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie rejestruje się przekroczenie dopuszczalnych

poziomów promieniowania niejonizującego. Nowe urządzenia należy lokalizować w miejscach najmniej konfliktowych.

14.1.2 Kierunki działań

- inwentaryzacja obiektów emitujących pola elektromagnetyczne,
- prowadzenie badań poziomów pól elektromagnetycznych;
- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiektów emitujących pola elektromagnetyczne z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania.

15. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

15.1 Wprowadzenie

Identyfikacja potencjalnych zagrożeń środowiska, ocena stanu zabezpieczenia źródeł zagrożenia należy do Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. W razie wystąpienia poważnych awarii, odpowiedzialnym za podejmowanie działań niezbędnych do ich usunięcia i likwidację skutków jest Państwowa Straż Pożarna.

Na szczeblu powiatu istnieje opracowany Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego. Celem Planu jest zapewnienie systematycznego, skoordynowanego i efektywnego reagowania Powiatu na zdarzenia kryzysowe o skutkach wykraczających poza granice jednej gminy lub takie, które wymagają zaangażowania sił i środków przekraczających możliwości danej gminy.

Działania przewidziane w Planie w swoim ogólnym założeniu zmierzają do zapewnienia mieszkańcom powiatu leszczyńskiego podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem:

- klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych,
- awarii technicznych, katastrof i wypadków wynikających z działalności człowieka,
- innych zdarzeń naruszających bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Na terenie gminy Wijewo nie ma żadnego zakładu wpisanego na listę potencjalnych sprawców nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Potencjalne zagrożenie awarią przemysłową mogą stanowić stacje paliw płynnych znajdujących się na terenie gminy oraz samochody przewożące substancje niebezpieczne. Istnieje też możliwość wystąpienia zagrożeń na dużą skalę, np. pożarów lasów i pól, silnych wichur, śnieżyc, itp.

15.2 Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku

15.2.1 Cel ekologiczny

Cel podstawowy: **eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.**

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie.

15.2.2 Kierunki działań

Działania na rzecz zapobiegania wystąpienia poważnych awarii przemysłowych winny obejmować:

- 2) kontrolę obiektów stwarzających potencjalne zagrożenie awarią przemysłową (np. bazy i stacje paliw),
- 3) kontrolę pojazdów przewożących substancje niebezpieczne,
- 4) aktualizację tras przewozu substancji niebezpiecznych.

16. Edukacja ekologiczna

16.1 Wprowadzenie

Podstawowymi dokumentami regulującymi problemy edukacji ekologicznej są: Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej oraz Narodowy Program Edukacji Ekologicznej. Program przedstawia podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania.

Narodowa Strategia Edukacji ekologicznej zawiera trzy jej główne cele:

- 1) ukształtowanie pełnej, bogatej i wszechstronnej świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- 2) stworzenie każdemu człowiekowi możliwości zdobywania wiedzy, formowania postaw, utrwalania wartości i przekonań, a także umiejętności niezbędnych w chronieniu i poprawie stanu środowiska oraz oszczędnego gospodarowania zasobami przyrody,
- 3) tworzenie nowych wzorów zachowań jednostek, grup, społeczeństw, uwzględniających jakość i przyszłość środowiska. Istotnym znaczeniem dla realizacji celów ekologicznych jest powszechny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku, wyrażania swoich opinii i wpływania na podejmowane, istotne dla środowiska decyzje.

16.2 Cel ekologiczny i kierunki działań do 2015 roku

16.2.1 Cel ekologiczny

Cel podstawowy: **podnoszenie świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności gminy.**

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na szkoły obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska w programach nauczania; na środki masowego przekazu do popularyzowania ochrony środowiska; na placówki naukowe do uwzględniania w swojej działalności badawczej zagadnień ochrony środowiska.

Agenda 2001 wyróżnia trzy sfery wprowadzania zasad Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej:

- a. *Edukacja formalna* – to zorganizowany system kształcenia zgodny z określonymi zasadami sformułowanymi w odpowiednich aktach prawnych (obejmuje system oświaty i szkolnictwa wyższego).
- a. *Ekologiczna świadomość społeczna* – to stan wiedzy, poglądów, wyobrażeń o środowisku, jego zasadach funkcjonowania i zagrożeniach, kształtowany poprzez edukację formalną, instytucje państwowe, organizacje społeczne i media.
- b. *Szkolenia* – przekazywanie wiedzy i umiejętności dla określonych grup zawodowych służących podnoszeniu kwalifikacji.

Formy edukacji to różnego rodzaju szkolenia, ulotki, plakaty, publikacje, informacje przekazywane za pomocą mediów, festyny, konkursy itp. Zadania te powinny być realizowane przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

16.2.2 Kierunki działań

Przyjęte kierunki:

- 1) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- 2) stworzenie sprawnego systemu dostępu do informacji o środowisku znajdujących się w gminie,
- 3) zapewnienie organizacjom społecznym i społeczeństwu czynnego udziału w procedurach ocen oddziaływania na środowisko oraz ważnych przedsięwzięciach i planach podejmowanych na terenie gminy.

17. Zarządzanie środowiskiem

17.1 Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale opisane są instrumenty zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym z uwzględnieniem współpracy z samorządem powiatu, województwa oraz wojewodą, a także sąsiednimi gminami, podmiotami gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi, organami kontroli, instytucjami finansowymi, itp.

Instrumenty zarządzania środowiskiem można podzielić na cztery grupy: prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

Podstawowe instrumenty prawne:

- pozwolenia na szczególne korzystanie ze środowiska, pozwolenia zintegrowane,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów oraz decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Podstawowe instrumenty finansowe:

- opłaty za korzystanie ze środowiska ,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

Podstawowe instrumenty społeczne:

- działania edukacyjne
- konsultacje społeczne

Instrumenty strukturalne:

- strategie i programy wdrożeniowe,
- systemy zarządzania środowiskowego.

Zarządzanie ochroną środowiska w gminie w znacznej mierze realizowane będzie w oparciu o niniejszy Program Ochrony Środowiska.

17.2 Podstawowe obowiązki w zarządzaniu środowiskiem

Podstawowe obowiązki organów ochrony środowiska:

Wójt, burmistrz, prezydent miasta – rozpatrują sprawy w zakresie korzystania ze środowiska przez osoby prawne, jak i fizyczne, nie będące przedsiębiorcami. Wójt zobowiązany jest do sporządzenia co 4 lata „Programu ochrony środowiska” wraz „Planem gospodarki odpadami” oraz do przedkładania co 2 lata raportu z realizacji przyjętego programu.

- **Starosta** – wydaje decyzje dla przedsięwzięć sklasyfikowanych jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, sprawuje nadzór nad spółkami wodnymi oraz lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, gospodarką łowiecką, ochroną przyrody; realizuje zadania w zakresie edukacji ekologicznej.
- **Wojewoda** – wydaje decyzje analogiczne jak starosta jedynie w odniesieniu do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjnie wymagane. Obejmuje ochroną konserwatorską cenne formy ochrony przyrody; sprawuje nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, realizuje zadania z zakresu gospodarki łowieckiej.
- **Marszałek Województwa** – prowadzi bazę danych o emisjach, wytwarzanych odpadach i ilości pobranej wody oraz sprawozdawczość z zakresu gospodarczego korzystania ze środowiska. Zajmuje się egzekucją opłat oraz redystrybucją środków finansowych na rzecz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Jest organem w zakresie geologii, melioracji wodnych; uchwała wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju województwa i program ochrony środowiska; sprawuje kontrolę nad WFOŚiGW.
- **Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska** – prowadzi kontrolę przestrzegania wymogów ochrony środowiska, bada i ocenia stan środowiska (monitoring środowiska), wymierza kary za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska, prowadzi kontrolę działań zapobiegających nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.
- **Minister Środowiska** – opracowuje projekt polityki ekologicznej państwa i jest odpowiedzialny za jego realizację. Jest odpowiedzialny za realizację konwencji międzynarodowych, przygotowanie projektów ustaw i przepisów wykonawczych z zakresu ochrony środowiska.

Wszystkie wyżej wymienione organy sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

17.3 Cel ekologiczny do roku 2015

Sprawne zarządzanie ochroną środowiska w gminie.

17.3.1 Realizacja celu

Gminny program ochrony środowiska wdrażany będzie przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za jego realizację, tj. podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem, podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące; podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu; społeczność odbierająca wyniki realizacji programu.

Sprawne zarządzanie środowiskiem wymaga współpracy z wszelkimi instytucjami rządowymi, samorządowymi i pozarządowymi działającymi na terenie województwa, powiatu i gminy z takimi jak:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Komenda Powiatowa Straży Pożarnych
- Powiatowy Lekarz Weterynarii.

17.3.2 Kierunki działań

Stworzenie sprawnego systemu zarządzania środowiskiem.

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie są: samorządy gminne jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program.

IV. PROGRAM ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2006-2009 I PERSPEKTYWICZNIE DO 2015

1. Wprowadzenie

1.1 Zasady i cele polityki ekologicznej kraju

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada obowiązek aktualizacji polityki ekologicznej państwa. Aktualnie obowiązująca polityka ekologiczna państwa została opracowana na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007-2010.

Podstawowym warunkiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej jest respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania. Wśród metod realizacji celów polityki ekologicznej w ramach polityk sektorowych będzie miało stosowanie tzw. Dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego, które pozwalają kojarzyć efekty gospodarcze z efektami ekologicznymi. Aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączone do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarczych, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

2. Harmonogram realizacji zadań

Tabela nr 20

Cele i zadania polityki ekologicznej wraz z prognozą do 2015 roku zostały opisane w rozdziale III „Programu”.

2.1. Gospodarka wodna i ochron wód

Lp	Zadanie	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródła finansowania	Efekty	Koszty Szacunkowe zł
1	2	3	4	5	6	7
Lata 2006-2009						
Gospodarka wodna						
1.	Budowa zbiornika wyrównawczego V=75 m ³ , z pompownią podwyższającą ciśnienie w m. Radomyśl	2006	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Zwiększenie ciśnienia wody w sieci wodociągowej	130 000
2.	Budowa sieci wodociągowej w m. Wijewo, ul. Kałek-Siedmiórki, długości 2 000 mb – PVC 110 mm	2007	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Włączenie nowych gospodarstw rolnych do sieci wodociągowej	120 000
3.	Budowa infrastruktury wodociągowej . Wijewo- Siedmiórki,- 2 000 mb – PVC 110 mm	2007	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Włączenie do sieci wodociągowej wszystkich gospodarstw domowych	
4.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej w m. Brenno: - budowa zbiornika wyrównawczego V=100 m ³ z pompownią	2008	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Poprawa jakości wody, Zmniejszenie strat wody na przesyłach	130 000
5.	Budowa sieci wodociągowej Brenno-Radomyśl o długości 2 350 mb	2009	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Włączenie wszystkich gospodarstw do sieci wodociągowej	140 000

Program ochrony środowiska gminy Wijewo

6.	Budowa sieci wodociągowej w m. Brenno, ul. Kargowska, Wijewo, ul. Lipowa i Słoneczna 1 500 m	2009	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Włączenie nowych gospodarstw rolnych do sieci wodociągowej	200 000
7.	Budowa sieci wodociągowej w m. Zaborówiec-Letnisko – 2 000 m,	2009	Urząd Gminy	ZUW Wschowa	Przyłączenie do sieci wodociągowej terenów letniskowych	100 000
8.	Modernizacja ciekłu – Kanał Breński (13,2 km)	2007 - 2009	Urząd Marszałkowski	Budżet Marszałkowski	Regulacja gospodarki wodnej	4 000 000
Gospodarka ściekowa						
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla gminy Wijewo: - sieć tłoczna – 19 500 mb, - sieć grawitacyjna – 20 850 mb - przepompownie ścieków – 16 szt.	2007 - 2009	Urząd Gminy	Budżet gminy, fundusze ochrony środowiska i UE	Poprawa warunków sanitarnych ludności gminy	4 000 000
2.	Budowa kanalizacji deszczowej w m. Zaborówiec, 1200 mb	2008 - 2009	Urząd Gminy	Budżet gminy	Poprawa warunków sanitarnych ludności	300 000
Koszty szacunkowe						9 120 000

Lata 2010 -2015

Gospodarka wodna						
1.	Wymiana sieci azbestowo-cementowej na rury z PCV w m. Brenno i Wijewo o długości 9 690 mb	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	Fundusz Spójności, środki samorządowe	Poprawa jakości wody i warunków sanitarnych	200 000
2.	Budowa sieci wodociągowej w m. Przylesie, 2 000 mb	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Włączenie gospodarstw rolnych do sieci wodociągowej	100 000
3.	Budowa zbiornika wód popłucznych V=100 m ³ na ujęciu w Brennie	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Poprawa jakości wody	405 000
4.	Odwiercenie studni o gł. 33 mb dla ujęcia Brenno	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zabezpieczenie ciągłości dostawy wody dla ludności	79 800
5.	Przebudowa istniejącej studni na	do 2013 r.	Urząd Gminy,	j.w.	Zapewnienie ciągłości	42 000

Program ochrony środowiska gminy Wijewo

	ujęciu w Brennie		ZUW Wschowa		dostawy wody	
6.	Odwiertenie nowej studni dla ujęcia w Potrzebowie o gł. 30 m	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności	78 000
7.	Przebudowa istniejącej studni na ujęciu w Potrzebowie	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zapewnienie ciągłości dostawy wody	42 000
8.	Budowa zbiornika wód popłucznych SUW w Potrzebowie	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Poprawa jakości wody	333 700
9.	Przebudowa budynku SUW w Potrzebowie wraz z budową zbiornika wyrównawczego	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zapewnienie ciągłości dostaw wody	260 000
10.	Budowa pompowni wody w SUW w Potrzebowie oraz przebudowa sieci wodociągowej o dł. 1 250 mb	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Dostarczenie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności	960 000
11.	Odwiertenie nowej studni dla ujęcia w Zaborówcu – 36 mb	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zabezpieczenie dostawy odpowiedniej ilości i jakości wody	81 600
12.	Przebudowa istniejącej studni na ujęciu w Zaborówcu	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Zapewnienie ciągłości dostawy wody	42 000
13.	Rozbudowa sieci wodociągowej – 350 mb oraz wykonanie 35 przyłączy	do 2013 r.	Urząd Gminy, ZUW Wschowa	j.w.	Włączenie nowych gospodarstw do sieci wodociągowej	65 700
14.	Modernizacja ciekłu – Kanał Sarnka	20010-2015	Urząd Marszałkowski	Urząd Marszałkowski	Regulacja gospodarki wodnej	2 500 000
Gospodarka ściekowa - brak propozycji zadań na lata 2010 -2015						
Lata 2010 - 2015						
Koszty szacunkowe						5 189 800
Ogółem gospodarka wodna						14 309 800

2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

Lata 2006 -2015						
1.	Wykonanie termomodernizacji (docieplenia) budynków szkolnych, użyteczności publicznej i pomocy społecznej	2006 – 2009 2010 - 2013	Urząd Gminy	Budżet gminy, WFOŚiGW, inne środki	Zmniejszenie zużycia paliwa, ograniczenie emisji do powietrza	<u>2 000 000</u> 2 000 000
2.	Wspieranie działań mających na celu doprowadzenie gazu ziemnego i zgazyfikowanie gminy	2006 - 2015	Urząd Gminy	Bez kosztów	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	0
Ogółem ochrona powietrza					Lata 2006 - 2009	2 000 000
					Lata 2010 - 2015	2 000 000
					Razem	4 000 000

2.3. Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi

1.	Preferowanie lokalizacji niskokonfliktowych, dla działalności gospodarczej poprzez zmiany w studium uwarunkowań	2006 – 2009 2010 - 2015	Urząd Gminy	Bez kosztów	Zmniejszenie uciążliwości dla mieszkańców	0 0
Ogółem ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi					Lata 2006 - 2009	0
					Lata 2010 - 2015	0

2.4. Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska

1.	Lokalizowanie inwestycji stwarzających nadzwyczajne zagrożenia środowiska w miejscach bezpiecznych dla ludzi i środowiska	2006 – 2009	Urząd Gminy	Bez kosztów	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców i środowiska	0
		2010 - 2015				0

2.5. Ochrona przyrody i krajobrazu, zagospodarowanie turystyczne

1.	Promocja obszarów cennych przyrodniczo oraz wspieranie rozwoju agroturystyki, informacja turystyczna	2006 – 2009	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	Budżet gminy, powiatu WFOŚiGW, inne środki	Rozwój turystyki, poprawa warunków wypoczynku	20 000
		2010 - 2015				20 000
2.	Inwentaryzacja środowiska przyrodniczego	2006 – 2009	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu i gminy	Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo	15 000
3.	Udrożnienie kanałów łączących jeziora (Szlak konwaliowy)	2006-2009	Urząd Marszałkowski	Urząd Marszałkowski	Poprawa atrakcyjności turystycznej gminy	1 500 000
4.	Rewaloryzacja parku w Radomyślu	2007-2008	Urząd Gminy	Budżet gminy	Przywrócenie wartości przyrodniczych i kulturowych	200 000
5.	Budowa ścieżek rowerowych I etap, II etap	2008-2010 2011-2015	Urząd Gminy	Stowarzyszenie Turystyczne Region Leszno	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszarów cennych przyrodniczo	10 000
						10 000
Ogółem ochrona przyrody i krajobrazu					Lata 2006 – 2010	1 745 000
					Lata 2010 - 2015	20 000
					Razem	1 765 000

2.6. Ochrona powierzchni ziemi

1.	Inwentaryzacja terenów nielegalnych wyrobisk na terenie gminy	2006 – 2008	Urząd Gminy	Budżet gminy	Baza danych o terenach zdegradowanych	0
2.	Uregulowanie stanu formalno-prawnego wyrobiska w Radomyślu	2006-2008	Urząd Gminy	Bez kosztów	Likwidacja źródła zagrożenia dla środowiska, głównie wód podziemnych	0
3.	Rekultywacja nielegalnych wyrobisk oraz dzikich składowisk odpadów	2006 – 2009 2010 - 2015	Nadzór Górnicy, Urząd Gminy	Środki właścicieli wyrobisk	Likwidacja źródła zagrożenia dla środowiska	0
						0
4.	Propagowanie rolnictwa ekologicznego (informacje prasowe, foldery, broszury)	20006– 2009 2010 - 2015	Urząd Gminy, Starostwo powiatowe	Budżet gminy i powiatu	Informacja o dostępności żywności ekologicznej	2 000
						2 000
Ogółem ochrona powierzchni ziemi					Lata 2006 - 2009	2 000
					Lata 2010 - 2015	2 000
					Razem	4 000

2.7. Ochrona i racjonalne użytkowanie surowców

1.	Ograniczenie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę	2006 – 2009 2010 - 2015	Urząd Gminy, inni użytkownicy	ZUW Wschowa	Ochrona zasobów wód podziemnych	0
						0
2.	Zmniejszenie strat wody na ujęciach i sieciach przesyłowych (utrzymanie urządzeń w sprawności, wymiana	2006 -2009 2010 - 2015	Urząd Gminy, użytkownicy ujęć	ZUW Wschowa – koszty ujęte w dziale ochrony	Zmniejszenie zużycia wody pitnej	0

Program ochrony środowiska gminy Wijewo

	nieszczelnej sieci wodociągowej)			wód		
3.	Ochrona udokumentowanych zasobów złóż kopalin poprzez zakaz lokalizacji inwestycji w tych obszarach	2006-29\015	Urząd Gminy	Bez kosztów	Ochrona zasobów złóż kopalin	0
Ogółem ochrona i racjonalne użytkowanie surowców					Lata 2006 - 2009	0
					Lata 2010 - 2015	0
					Razem	0

2.8. Zarządzanie środowiskiem, edukacja ekologiczna

1.	Podnoszenie świadomości ekologicznej w społeczeństwie poprzez informacje w prasie, wystawy, plakaty, festyny, konkursy	2006 – 2009 2010 - 2015	Urząd Gminy	Budżet gminy	Zwiększenie zainteresowania mieszkańców gminy problematyką ekologii	20 000 20 000
2.	Szkolenie służb ochrony środowiska w gminie	2006 – 2009 2010 - 2015	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy	Budżet gminy i powiatu	Podnoszenie wiedzy o środowisku, lepsze zarządzanie środowiskiem	2 000 2 000
Ogółem zarządzanie środowiskiem, edukacja ekologiczna					Lata 2006 - 2009	22 000
					Lata 2010 - 2015	22 000
					Łącznie	44 000
Koszty do poniesienia w latach 2006 – 2009						12 889 000
Koszty do poniesienia w latach 2010 -2015						7 233 800
ŁĄCZNE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA						20 122 820

3. Uwarunkowania realizacyjne programu

3.1. Wprowadzenie

Program Ochrony Środowiska Gminy Poniec został opracowany zgodnie z polityką ekologiczną państwa, w oparciu o Program Ochrony Środowiska Powiatu Gostyńskiego, Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Gostyńskiego oraz głównie o materiały i informacje uzyskane w Urzędzie Miejskim w Poniecu.

Realizacja programu wymagać będzie podjęcie współpracy władz gminy z Wojewodą, Marszałkiem, Starostą, sąsiednimi gminami i powiatami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami finansowymi, organizacjami pozarządowymi, itd. Poszczególne jednostki i instytucje w ramach posiadanych kompetencji powinny uczestniczyć w realizacji niniejszego Programu poprzez ścisłą współpracę i wspólne ponoszenie kosztów wdrażania programu. Zarządzanie ochroną środowiska opierać się będzie w znacznej mierze w oparciu o „Program” przy pomocy instrumentów prawnych, finansowych i społecznych.

3.2. Instrumenty prawne

Program ochrony środowiska realizowany będzie w oparciu o kompetencje organów zarządzających środowiskiem poprzez m.in:

- wdawanie pozwoleń, zezwoleń, koncesji w ramach posiadanych kompetencji,
- uzgadnianie decyzji w zakresie przestrzegania standardów ekologicznych,
- kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska,
- opłaty za korzystanie ze środowiska i kary,
- programy dostosowawcze przywracania standardów jakości środowiska,
- tworzenie przepisów prawa miejscowego dotyczące studiów uwarunkowań i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zasad utrzymania czystości i porządku w gminie, zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ochronę niektórych obiektów cennych przyrodniczo.

Wyszczególnione wyżej instrumenty prawne są niezbędne do realizacji niniejszego „Programu”, wymagają jednak ścisłej współpracy wszystkich organów, służb ochrony środowiska i podmiotów korzystających ze środowiska.

3.3. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych niezbędnych do realizacji „Programu” należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- opłaty produktowe i depozytowe,
- administracyjne kary pieniężne,
- opłaty za eksploatację kopalni,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Banku Ochrony Środowiska, Ekofunduszu oraz innych funduszy, w tym funduszy przedakcesyjnych oraz fundusze strukturalne i Fundusz Spójności,
- budżety samorządów,
- budżet Państwa, środki mieszkańców i przedsiębiorstw,

- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych kredytów i pożyczek, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych, itp.,
- dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny od osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych.

Międzynarodowe źródła finansowania projektów w dziedzinie ochrony środowiska

1) Fundusze przedakcesyjne

Fundusz ISPA – przeznaczony na dostosowanie infrastruktury technicznej krajów stowarzyszonych do standardów Unii Europejskiej.

Fundusz PHARE – nakierowany na osiągnięcie spójności instytucjonalnej, ekonomicznej i społecznej krajów stowarzyszonych.

1) Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności

Środki z tych funduszy przeznaczone są przede wszystkim rozwój infrastruktury ochrony środowiska, zwłaszcza w miastach powyżej 50 tyś. mieszkańców. Ramy przedsięwzięć finansowanych z funduszy strukturalnych określa Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2004 – 2006. Jednym z priorytetów NPR jest wspieranie działań na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami.

Priorytetem Funduszu Spójności jest poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, rekultywacja terenów zdegradowanych, ochrona przyrody i leśnictwo.

3.4. Instrumenty społeczne

Konwencja o dostępie do informacji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, podpisana w 1999 r. w Aarhus ratyfikowana przez Polskę nakazuje zagwarantowanie udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska.

Realizacja programu ochrony środowiska w dużej mierze zależy od akceptacji Programu i udziału społeczeństwa w jego realizacji. Konieczne jest więc informowanie społeczeństwa o podjętych kierunkach działań, zamierzeniach, sposobach realizacji przyjętego Programu, wykorzystując wszelkie dostępne środki informacji i komunikacji.

4. Wdrażanie i monitoring Programu

Odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację „Programu” będą władze gminy Wijewo, które winny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Koordynator odpowiedzialny będzie za przedstawianie okresowych sprawozdań z realizacji programu.

Monitoring wdrażania programu ochrony środowiska polegał będzie przede wszystkim na: określeniu stopnia wykonania poszczególnych zadań Programu, realizacji przyjętych celów, ocenie rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami a ich wykonaniem.

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska oraz Planu gospodarki odpadami wójt przedstawia radzie gminy co 2 lata. W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych .

W celu realizacji „Programu” konieczna jest współpraca organów gminy Wijewo z samorządem powiatu leszczyńskiego, ościennych gmin i powiatów, samorządu

województwa, organizacji pozarządowych oraz społeczeństwa, także instytucji finansowych i kontrolnych.

Wdrażanie „Programu” będzie podlegało ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania zadań,
- określenia stopnia realizacji poszczególnych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami,
- analiza przyczyn tych rozbieżności.

Realizacja „Programu” wymagać będzie przyjęcie w budżecie gminy określonych środków finansowych, zabiegów o wsparcie finansowe z WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz wielu funduszy Unii Europejskiej. Konieczna będzie też koordynacja działań na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.

Odpowiedzialnym za koordynację i realizację „Programu” na szczeblu gminnym będzie Referat Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska.

Program ochrony środowiska powinien być rozpowszechniony wśród społeczeństwa poprzez jego publikację i umieszczenie na stronie internetowej gminy.

Wdrażanie Programu powinno podlegać stałemu monitorowaniu polegającemu na ciągłej obserwacji i kontroli jego realizacji.

Materiały źródłowe

1. Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007 – 2010. Warszawa 2002
2. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego. Poznań 2000.
3. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wijewo na lata 200-2006 i 2007-200113.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wijewo. WBPP Poznań-Wijewo 2002 r.
7. Studium techniczno-ekonomiczne „Programu ochrony wód zlewni Baryczy”. Wrocław, luty 2002 r.
8. Narodowy plan rozwoju 2004 – 2006. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 14.01.2003 r.
9. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2003
10. Województwo leszczyńskie – informacja o stanie środowiska. Wydział ochrony środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie. Leszno 1003
11. Informacja o stanie środowiska w latach 1997 – 98 na terenie województwa leszczyńskiego. Leszno 1996.
12. Informacja na temat zalesień gruntów o niskiej bonitacji gleb występujących na terenie województwa wielkopolskiego. Urząd Marszałkowski. Poznań 2000 r.
13. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2002 r.
14. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2002 -2010
15. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2000, 2001, 2002, 2003 i 2004. Inspekcja Ochrony Środowiska. WIOŚ w Poznaniu.
16. Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski. Stan na rok 2000. WIOŚ w Poznaniu. Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu.
17. Komunikat z badań czystości jezior w roku 2005. WIOŚ w Poznaniu, Delegatura w Lesznie. Leszno, 2005 r.
18. Komunikat z badań przydatności jezior do bytowania ryb w warunkach naturalnych w roku 2005. WIOŚ w Poznaniu, Delegatura w Lesznie. Leszno, luty 2006 r.
16. Geografia regionalna Polski. J. Kondracki, PWN Warszawa 1998 r.
17. Natura 2000 – europejska sieć ekologiczna. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Warszawa 1999 r.
18. Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2001. GUS warszawa
19. Poradnik dla opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska . Gdańsk 1999
20. Plan rozwoju obszarów wiejskich dla Polski na lata 2004 – 2006 . Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa 2003
21. Druga polityka ekologiczna Państwa. Grudzień 2000 r.
22. Program wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa na lata 2002 – 2010. Rada Ministrów. Warszawa, listopad 2002 r.
23. Podstawowe problemy środowiska w Polsce. Inspekcja Ochrony Środowiska. Warszawa listopad 2000 r.
24. Program działań mających na celu ograniczeniu odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego zlewni rzeki Rowu Polskiego. Opracowanie RZGW. Wrocław 2004 r.
25. Rocznik statystyczny województwa wielkopolskiego , Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2000 r.

26. Komunikat z badań czystości jezior w roku 2005 – WIOŚ w Poznaniu Delegatura w Lesznie. Leszno 2005 r.

Spis tabel:

Nr 1 Dynamika liczby ludności w latach 1996 – 2005	- str. 9
Nr 2 Podmioty gospodarki narodowej ujęte w rejestrze KRUPGN-REGON	- str. 10
Nr 3 Najbardziej znaczące zakłady na terenie gminy Wijewo	- str. 10
Nr 4 Zagospodarowanie turystyczne jezior	- str. 11
Nr 5 Liczba miejsc noclegowych	- str. 12
Nr 6 Lasy państwowe na terenie gminy Wijewo – kategorie lasów i gruntów	- str. 17
Nr 7 Powierzchnia lasów niepaństwowych	- str. 18
Nr 8 Struktura użytkowania gruntów	- str. 18
Nr 9 Bonitacja gleb gminy Wijewo	- str. 19
Nr 10 Kompleksy przydatności rolniczej gleb	- str. 19
Nr 11 Waloryzacja rolnicza przestrzeni produkcyjnej	- str. 20
Nr 12 Wyniki badań z lat 1994-1999 odczynu i potrzeb wapnowania gleb powiatu leszczyńskiego (w % powierzchni użytków rolnych)	- str. 21
Nr 13 Wyniki badań z lat 1994-1999 zasobności w makroelementy gleb powiatu leszczyńskiego (w % powierzchni użytków rolnych)	- str. 21
Nr 14 Obszary perspektywiczne złóż surowców mineralnych	- str. 24
Nr 15 Zestawienie jezior na terenie gminy Wijewo	- str. 25
Nr 16 Wyniki badań jakości wód jezior położonych na terenie gminy Wijewo	- str. 25
Nr 17 Szacunkowe zasoby odnawialne (Qo) i dyspozycyjne (Qd) ujmowanych poziomów wodonośnych	- str. 27
Nr 18 Punkty badawcze monitoringu zwykłych wód podziemnych badanych przez WIOŚ w Poznaniu – Delegaturę w Lesznie, wg. danych z WIOŚ	- str. 28
Nr 19 Dane techniczne oraz stan formalno-prawny ujęć wody znajdujących się na terenie gminy Wijewo	- str. 31
Nr 20 Harmonogram realizacji zadań	- str. 59